

Norges fotballforbunds formelle lisenskrav for utøvelsen av yrket som fotballagent

Kandidatnummer: 391

Veileder: Kenneth André Leren

Leveringsfrist: 27.11.06

Til sammen 17932 ord

28.11.2006

Innholdsfortegnelse

<u>1</u>	<u>INNLEDNING</u>	<u>1</u>
1.1	Problemstilling og avgrensninger	1
1.2	Idrettens organisering og autonomi	1
1.3	Rettskildebildet	3
1.4	Begrepsbruk i oppgaven	5
1.5	Den videre fremstillingen	5
<u>2</u>	<u>HVA ER EN FOTBALLAGENT</u>	<u>6</u>
2.1	Fotballagentbransjens historie	6
2.2	Fotballagentens arbeidsoppgaver	7
2.3	Faller agentvirksomhet inn under domstollovens definisjon av rettshjelpsvirksomhet?	10
2.4	Hvem trenger agent?	13
<u>3</u>	<u>FORMELLE KRAV FOR Å BLI FOTBALLAGENT</u>	<u>14</u>
3.1	Søker må være statsborger eller bosatt i Norge	15
3.1.1	Er kravet om statsborgerskap eller bopel et brudd på reglene om retten til fri etablering?	15
3.1.2	Er kravet om statsborgerskap eller bopel et brudd på reglene om fri flyt av tjenester?	16
3.2	Søker må ha plettfri vandel	22
3.2.1	Har NFF lov til å kreve egenerklæring om vandel etter norsk lov?	22
3.2.2	En sammenlikning med vandelskravet til advokater	24

3.3	Søker må være en privatperson	25
3.3.1	Agenten kan organisere sin agentvirksomhet som et selskap	25
3.3.2	Står advokater som driver som agent fritt til å organisere virksomheten i selskapsform?	26
3.4	Søker må ikke ha stilling, verv eller interesse innen fotballen	27
3.4.1	Kan agenten ha spillerlisens og arbeide som agent?	27
3.5	Søker må avlegge og bestå skriftlig agentprøve	28
3.5.1	Prosedyre for den skriftlige agentprøve	28
3.6	Søker må tegne ansvarsforsikring	29
3.6.1	Ansvarsforsikringens innhold	30
3.6.2	Kan agenten ikke lovlig avtale at hans ansvar er begrenset til det forsikringen dekker?	32
3.6.3	Profesjonsansvaret for en fotballagent	33
3.7	Søker må undertegne agenterklæring	34
3.7.1	Hvordan er de etiske kravene til agenter sammenliknet med advokater?	35
3.7.2	Korrupsjon, bestikkelser og skandaler	35
3.8	Søker må betale årsavgift til NFF	36
3.9	Er kravene som stilles for å få lisens en konkurransehindring etter EØS-retten	36
3.9.1	Er NFFs krav om lisens for å opptre som spilleragent i strid med EØS-avtalens art. 53?	37
3.9.2	Er NFFs krav om lisens for å opptre som spilleragent i strid med EØS-avtalens art. 54?	47
3.10	Unntak fra hovedregelen om lisens 1 – ”familiære personer”	50
3.11	Unntak fra hovedregelen om lisens 2 – advokater	51
3.11.1	Er en advokat bundet av reglene for god advokatskikk når han arbeider som agent?	52
3.11.2	Advokater blir underlagt regelverket i England	53
3.11.3	Omfattes norske rettshjelpere eller jurister uten advokatbevilgning av ”exempt individual”-begrepet i FA 2006 art. 2.3	53
3.12	Unntak fra hovedregelen om lisens 3 – tillitsvalgt eller ansatt i fagforening	55
3.13	Er alle agenter i praksis enten lisensierte eller omfattet av unntakene?	55
3.14	Agentreglene – like regler i alle land?	57
3.14.1	Kravet om bopel/nasjonalitet	58

3.14.2	Kravet om undertegnet agenterklæring	58
3.14.3	Kravet om årsavgift	59
3.14.4	Kan man spekulere i å ta lisensen i et land med mindre restriktiv håndhevelse av regelverket?	59

4   KONKLUSJONER **60**

4.1	Forslag til endringer i agentbransjen – de lege ferenda-betraktninger	61
4.1.2	Alle EU/EØS-borgere bør få lik tilgang til å ta lisensen	61
4.1.3	Kunnskapskravene bør økes – ny agentprøve og obligatorisk etterutdanning	61
4.1.4	Agenterklæringen bør revideres og utvides	62
4.1.5	Det bør bli forbudt for agenter å arbeide for klubber	62
4.1.6	Det bør bli forbudt for agenter å arbeide for mindreårige	62
4.1.7	Årsavgiften bør gjenspeile de faktiske kostnadene den er ment å dekke	62
4.1.8	Unntaket for ”familiære personer” bør fjernes	63
4.1.9	Unntaket for advokater bør fjernes	63
4.1.10	Kollegiale organer etter mønster av advokatforeningen bør etableres	63
4.1.11	UEFA bør konsulteres for å lage et helhetlig regelverk i samarbeid med EU	64
4.1.12	Agentreglene bør forbedres	64
4.1.13	Utarbeid et notat med tolkning av regelverket	64
4.2	Avsluttende ord	65

5   LITTERATURLISTE **66**

5.1	Bøker	66
5.2	Elektroniske dokumenter	67
5.3	Lover	67
5.4	Forskrifter	68
5.5	Forarbeider	68
5.6	Idrettslige lover	68

5.7	Direktiver	69
5.8	Dommer	69
5.9	Nettsider	70
<u>6</u>	<u>LISTER OVER TABELLER OG FIGURER M V</u>	<u>A</u>

1 Innledning

1.1 Problemstilling og avgrensninger

Hovedproblemstillingen for oppgaven er hvilke krav som stilles for å bli spilleragent med lisens fra Norges Fotballforbund¹, og hvordan disse kravene som er gitt i Norges Fotballforbunds² reglement for spilleragenter³ forholder seg til norsk lovgivning og EØS-avtalen.

NFF 2001 er utformet etter FIFAs⁴ Players Agents Regulations⁵, og jeg vil derfor belyse de norske reglene med eksempler fra de engelske og danske agentreglementene som er utformet etter samme regelverk. Andre sider av NFF 2001 som sanksjonsreglene og prosessuelle regler vil ikke bli behandlet.

1.2 Idrettens organisering og autonomi

Det øverste organ innen idretten i Norge er NIF⁶. Idretten er satt til å vedta sine egne regler og bestemmelser gjennom idrettstinget⁷. Det er et særpreg ved europeisk idrett er at den har

---

¹ Offisiell tittel som kan benyttes etter at kravene for å bli agent er oppfylt jf. Norges Fotballforbunds Reglement for spilleragenter § 8.4. I den videre fremstilling vil også det mer hverdagslige begrepet "fotballagent" bli benyttet

² Betegnelsen NFF vil ofte bli brukt i det følgende.

³ Betegnelsen NFF 2001 vil bli brukt i det følgende.

⁴ Fédération Internationale de Football Association.

⁵ Betegnelsen FIFA 2000 vil bli brukt i det følgende.

⁶ Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité.

fått utvikle seg på eget initiativ og bestemme sine egne regler. Denne autonomien er imidlertid ikke ubegrenset og ved motstrid med preseptorisk lovgivning vil de idrettsrettslige reglene kunne overprøves av nasjonale og internasjonale domsstoler⁸. Underlagt NIF er det her i landet NFF som er det interessante særforbund for denne avhandlingen. De er også gitt myndighet til å vedta regler som ikke strider mot NIFs lov.

NFF er i tillegg underlagt regler fra et internasjonalt særforbund, FIFA og et regionalt forbund UEFA^{9, 10}. NIF er imidlertid uavhengig av UEFA og FIFA og vi får derfor to uavhengige overordnede regelsett der det ikke er avklart hvilket innbyrdes rangforhold disse skal ha i forhold til hverandre. For agentreglenes del er denne problemstillingen imidlertid lite aktuell da NIF ikke har noen regler som regulerer spilleragentenes virksomhet. Heller ikke UEFA har regler for agenter.

FIFA har delegert kompetansen til å gjennomføre agentreglene til de nasjonale forbundene¹¹, og det er derfor NFF 2001 som er gjeldende regelverk i Norge. FIFA 2000 vil imidlertid være en relevant rettskilde da det må presumeres at NFFs regler er i overensstemmelse med FIFAs¹². Idrettsrettslige regler vil normalt måtte vike for norsk preseptorisk lovgivning og det er forutsatt i FIFA 2000 at de nasjonale reglene skal gjennomføres i samsvar med nasjonal lovgivning¹³, noe som kan føre til forskjellige regler i hvert enkelt land. EU-lovgivning som gjennomføres i norsk rett etter EØS-avtalen vil gå

---

⁷ Se NIF-loven § 1-1.

⁸ Vi får således her et dualistisk regelsystem, der idrettens regler får en subsidiær karakter jf. Idrætsjuristen 2004 s. 64.

⁹ Union des Associations Européennes de Football.

¹⁰ Se Norges Fotballforbunds Lov § 1-1.

¹¹ FIFA 2000 Fortale andre ledd.

¹² FIFA 2000 Fortale andre ledd, første punktum, de nasjonale reglene skal ”incorporate the principles” i FIFA 2000.

¹³ FIFA 2000 fortale punkt 2 og 3.

foran interne lovregler ved motstrid¹⁴ og vil også påvirke tolkningen og utformingen av FIFA-reglene som igjen vil ha betydning for hvordan NFF 2001 skal tolkes.

Fotballagentene er etter FIFA og NFFs regler en del av idretten og bundet av deres lover NFF 2001 § 13.1¹⁵

Et utgangspunkt for reglenes innbyrdes rangforhold blir etter dette som følger:

1. Grunnloven
2. EU-lovgivning
3. Formell norsk lovgivning
4. FIFAs/NIFs lover¹⁶
5. NFFs lover

1.3 Rettskildebildet

Det er skrevet lite norsk litteratur om fotballagenter, det være seg juridisk eller innen mer tabloide sjangere. Mesteparten av omtalen er det dagspressen som har stått for, og det er da som regel skandalene som har stått i fokus. Der jeg har brukt artikler fra pressen så har disse ingen rettskildemessig verdi, men de fyller en funksjon ved at de gir praktiske eksempler på problemstillinger oppgaven tar opp.

Idrettens egne regelverk blir en relevant og viktig rettskilde i oppgaven. Den sentrale rettskilde er NFF 2001. Den får en like sentral plass i fremstillingen som en formell lovtekst ville fått i en oppgave innen et rettsområde der det finnes formelle lover og der det ikke finnes et subsidiært regelverk som det idrettsrettslige. FIFA 2000 blir også en sentral

---

¹⁴ Lov om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) m.v. § 1 og 2.

¹⁵ Se Idrett og jus 2004 s. 21 – 41 for mer om idrettens organisering.

¹⁶ Innbyrdes rangforhold er uavklart.

rettskilde ved tolkning av NFF 2001. Det er imidlertid klart at idretten ikke kan fungere i et vakuum, uavhengig av samfunnets lover og regler. Av den grunn blir også lovtekster en relevant rettskilde i oppgaven. De danske og engelske reglene for spilleragenter er relevante tolkningsmomenter, men har liten selvstendig vekt. De vil innenfor idrettens ”rettssystem” innta en liknende stilling som utenlandsk lovgivning i en internrettslig drøftelse, og er således mest interessante i et komparativt perspektiv ved de lege ferenda-vurderinger.

EU/EØS-retten er relevant som rettskilde på to uavhengige måter når vi skal bestemme innholdet av agentreglene. EU-retten øver for det første direkte innflytelse over FIFA-reglene som igjen påvirker måten NFF-reglene skal tolkes på¹⁷. FIFA kan også direkte pålegge de nasjonale forbundene gjennom sirkulærer å endre innholdet i reglene som følge av press fra eller dialog med EU-organene. For det andre kan endringer i EU få direkte utslag i formell norsk lovgiving som følge av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Dette vil igjen påvirke hvordan NFF-reglene skal tolkes.

Som sagt er det lite litteratur tilgjengelig. Og mye av denne litteraturen er ikke-juridisk, skrevet på et annet språk enn norsk, og omhandler derfor heller ikke norske forhold. Få forfattere gjør også at det blir lite rom for diskusjon og motstridende synspunkter¹⁸.

Hovedproblemstillingen dreier seg om et regelverk som ikke er formell lov. Av den grunn vil forarbeider ikke få noen sentral del i oppgaven. Der formelle lover anvendes vil forarbeidene ha sin sedvanlige vekt og relevans for å bestemme reglenes innhold. NFF 2001 og FIFA 2000 har heller ingen forarbeider tilgjengelig.

Det er lite rettspraksis tilgjengelig om fotballagenter. Det er få agenter totalt og en liten bransje og det er sjelden det kommer noen saker for retten. Sakene skal normalt også først

---

¹⁷ Se Leren 2002 for en behandling av Bosman-dommen.

¹⁸ Se Idrett og jus 1992, forord om forfatterne

behandles i idrettens egne voldgiftsorganer¹⁹, og har også en tendens til å bli forlikt før de kommer langt i rettsapparatet. Ved henvendelse til NFF og FIFA får jeg for øvrig opplyst at voldgiftsavgjørelsene som omhandler fotballagenter ikke er offentlig tilgjengelige. Det finnes ingen kjente Høyesterettsdommer som omhandler NFF 2001. Det finnes imidlertid noe rettspraksis fra EF-domstolen, og dette vil være en sentral rettskilde også ved tolkningen av EØS-avtalen.²⁰

1.4 Begrepsbruk i oppgaven

I oppgaven benyttes begrepene ”lov” og ”rettskilde” om både formelle lover og lover og rettskilder innenfor ”idrettens rettsystem”. Idrettsrettslige rettskilder anerkjennes ikke etter den alminnelige rettskildelæren. Innenfor idrettens rettsystem er de imidlertid en anerkjent rettskilde.

1.5 Den videre fremstillingen

Kapittel 2 forklarer hvem og hva fotballagentene er og gir en kort oversikt over fotballagentbransjens historie. Kapittel 3.1 til 3.8 tar for seg de formelle kravene for å bli fotballagent. I kapittel 3.9 drøftes kravene i forhold til EØS-avtalens konkurranseregler. 3.10 til 3.12 behandler unntakene fra lisenskravene. Kapittel 3.12 til 3.14 tar for seg noen problemstillinger rundt regelverket generelt. Til slutt gjøres det i kapittel 5 noen de lege ferenda-betraktninger og konklusjoner.

---

¹⁹ NFF 2001 § 20.1 og 20.2.

²⁰ For mer om rettskildebruk ved tolkning av EØS-avtalen se EØS-rett 2004 s. 231-239.

2 Hva er en fotballagent

2.1 Fotballagentbransjens historie

Fotballagentbransjen er ingen ny bransje. Det skal ha eksistert fotballagenter i England så langt tilbake som i 1885 da profesjonell fotball ble innført der.²¹ Yrkesgruppen har fått stor oppmerksomhet i media de siste 10-15 årene, dels grunnet store skandaler²², men også fordi agentene har tjent astronomiske summer som man i de fleste andre bransjer bare har kunnet drømme om. Bransjen var tidligere helt uregulert og den som måtte ønske det kunne operere som agent²³.

De første reglene for spilleragenter ble innført i 1994 etter flere skandaler. Disse er senere utvidet og revidert, senest 3 mars 2002²⁴. Da de gjeldende regler ble vedtatt 16 august 2001²⁵ ble også ansvaret for lisensieringen overdratt til de nasjonale forbundene²⁶. Formålet med regelverket er å sikre et visst etisk og profesjonelt nivå hos de som utøver yrket som fotballagent, samt føre kontroll med virksomheten deres.²⁷

---

²¹ Se Holt 2006 s.1.

²² En kjent sak involverte Arsenal-manager George Graham og en norsk agent, se DN 03.06.06 "Smørebukken".

²³ Tidligere fotballagent Erik Soler ha uttalt at han benyttet seg av en tysker som jobbet som kranfører i Sverige da han meldte overgang til Hamburger SV på åttitallet.

²⁴ De opprinnelige reglene var i strid med EUs konkurranselovgivning og ble endret etter en dialog mellom EU-kommisjonen og FIFA, se Idrætsjuristen 2003 (2004) s 31-35.

²⁵ Reglene trådte i kraft 1. mars 2001 jf. NFF 2001 Fortale.

²⁶ Se Players agents Regulations Preamble 10 desember 2000 punkt 2 og 3.

²⁷ Se Piau-dommen premiss 102.

Fotballen har i dag blitt ”big business”. Internasjonal idrett – som fotballen utgjør en stor del av – utgjør ca. 3% av verdenshandelen²⁸. Her er det store muligheter for personer med riktig kompetanse og kontakter til å tjene mye penger. Samtidig blir det også store muligheter for å skjule transaksjoner på hundretusener og også millioner av kroner. Årlig melder ca. 500 norske fotballspillere overgang til utlandet, og ca. like mange kommer til Norge. Kun et fåtall av disse er imidlertid utenlandsproffer som går til godt betalte jobber i store europeiske ligaer. Flertallet er studenter som ønsker å spille fotball parallelt med studiene og de er da avhengige av å få overført spillerlisensen sin.

Fotballagentenes historie i Norge er relativt kort. Før de første agentreglene trådte i kraft 1. januar 1995 var det kun en agent her i landet. 2 advokater hadde imidlertid også drevet rådgiving for fotballspillere og disse valgte begge på NFFs oppfordring å løse FIFA-lisens. Ytterlige 3 personer løste lisens dette året, så ved utgangen av 1995 var det totalt seks lisensierte agenter i Norge²⁹. Siden har mange kommet til og siden falt fra. Det er nok ingen enkel bransje å etablere seg i, da det å ha de riktige kontaktene blant spillere og ledere spiller en vesentlig rolle³⁰. I 2006 er det registrert 19 fotballagenter i Norge³¹.

2.2 Fotballagentens arbeidsoppgaver

FIFA 2000 art. 1 andre ledd og NFF § 2.1 gir begge en definisjon av fotballagentens primære arbeidsoppgaver. Agentens hovedoppgaver består i å bistå ”spiller eller klubb med sikte på overgang til og/eller ansettelse i klubb”. Normalt mottar han også godtgjørelse for

---

²⁸ Se EU-kommisjonens høringsdokument ”Den Europeiske sportsmodell”.

²⁹ For en mer detaljert beskrivelse av agentbransjens historie i Norge se Idrætsjuristen 2003 (2004) s. 49-55.

³⁰ Se Schropshire 2003 s. 49 om viktigheten av å signere den første spilleren.

³¹ Se FIFAs nettsider: <http://www.fifa.com/en/regulations/agents/agentnamesList/0,1529,NORPAG,00.html>

denne jobben. Det fremgår også av bestemmelsene at det kun er naturlige personer, altså ingen juridiske personer, som kan få lisens som spilleragent.³²

Det er naturlig å forstå det slik at det hovedsakelig er kontraktsforhandlinger, ved overgang til en ny klubb og ved kontraktsforlengelser med eksisterende klubb, som er agentens viktigste oppgave når han jobber for en spiller. Det finnes sikkert eksempler på agenter som skriver kontrakt med en spiller for så ikke å snakke med han på et par år, men den mer seriøse siden av bransjen vil ofte tilby en totalpakke³³ for spillernes økonomiske og juridiske behov. Et av de store firmaene, SFX Sports Group³⁴ tilbyr sine klienter i tillegg til bistand ved kontraktsforhandlinger, opprettelse og evaluering av sponsor- og forretningsmuligheter, samt ”personal management” – der spillerne får hjelp med nær sagt hva det måtte være av daglige gjøremål³⁵.

Et stort internasjonalt nettverk er også nødvendig for å ivareta spillerens interesser med tanke på et klubbskifte. Agenten må også forstå spillerens verdi for egen klubb og potensielle nye klubber samt spillerens posisjon på karrierestigen³⁶.

Fotballagenten kan også jobbe for klubber³⁷, og det er i denne funksjonen de fleste skandalene har oppstått. Ved arbeidet for en klubb vil nettverket være et viktig verktøy da agenten engasjeres for å finne nye spillere. Kunnskap om spillermarkedet og et øye for talent er da også viktige egenskaper.

---

³² Jf. FIFA 2000 Art. 2 tredje ledd og NFF 2001 § 3.3.

³³ For mer om totalpakkelsninger se Shropshire 2003 s. 27-31

³⁴ Se SFXs nettsider på <http://www.sfxsports.com/soccer/>.

³⁵ Se Aasved 2004, for intervju der fotballspillere foreller hva de vektlegger av tjenester fra agenten.

³⁶ For mer om agentens rolle se Holt 2006 s. 3.

³⁷ NFF 2001 § 9 b og d

I motsetning til hva som synes å være oppfatningen blant en del trenere og ledere i Tippeligaen så er det først og fremst agentens oppgave å ta vare på sin klients interesser³⁸.

Han må naturligvis ta hensyn til motparten og følge de etiske retningslinjene i agenterklæringen, men det er klienten som er oppdragsgiver og som skal betale lønnen hans³⁹. En sammenlikning med eiendomsmeglervirksomhet er her illustrerende. Når en selger engasjerer en eiendomsmegler så blir megleren selgers representant i den forestående transaksjonen. Det overveiende viktigste argumentet ved valg av megler er hvem som kan oppnå høyest mulig pris for boligen som skal selges. En spiller som engasjerer en agent har samme motivasjon – høyest mulig lønn eller best mulig totalpakke. Motparten er, eller bør, i begge tilfeller være klar over dette og opptre deretter. Også eiendomsmeglere er pålagt å ta hensyn til begge parter og følge etiske retningslinjer i bransjen⁴⁰. Dersom agenten eller megleren skulle ivareta flere parters interesser utover det som kan forventes etter alminnelige etiske retningslinjer, ville dette bety en interessekonflikt. Og nettopp for å unngå slike interessekonflikter bestemmer NFF 2001 § 10.1 og 12d at agenten kun kan representere en part. Dette må da bli spilleren, og må gjelde overfor både selgende og kjøpende klubb. Klubb og spiller har faktisk motstridende interesser, da en lavere overgangssum vil kunne resultere i en bedre økonomisk kontrakt for spilleren og dermed også høyere provisjon for agenten. Dette er spesielt tydelig hvis man sammenlikner såkalte Bosman-overganger med overganger der det betales overgangssum. En annen sak er selvfølgelig at enhver forhandler bør etterstrebe at alle parter blir mest mulig fornøyd, og at forhandlingene i det minste ikke ødelegger forholdet mellom partene⁴¹.

---

³⁸ Det hevdes at agentene skal ivareta klubbens interesser ved å jobbe for å sikre en høy overgangssum. Se Idrætsjuristen 2003 (2004) s. 58.

³⁹ Dette gjelder der agenten er spillerens representant, ikke der han er engasjert av en klubb.

⁴⁰ Jf. Lov om eiendomsmegling § 3-1.

⁴¹ Se Fisher 1991 s 4.

2.3 Faller agentvirksomhet inn under domstollovens definisjon av rettshjelpsvirksomhet?

Agentens arbeidsoppgaver er som sagt primært rådgivning og bistand ved kontraktsforhandlinger. Dette er noe som normalt ville blitt overlatt til en advokat da kunnskaper i nettopp forhandlingsteknikk og kontraktsrett best ivaretas av denne yrkesgruppen.

Det er kun de som har tillatelse i henhold til domstolloven som kan utøve rettshjelpsvirksomhet. Begrunnelsen er at å utøve juridisk virksomhet krever særskilt kompetanse, for å sikre tjenester av god kvalitet.⁴²

Domstolloven § 218 definerer rettshjelpsvirksomhet som ”erhvervsmessig eller stadig yting av rettshjelp”. Loven inneholder imidlertid ingen definisjon av begrepet ”rettshjelp”.

Forarbeidene gir imidlertid veiledning. ”Med «rettshjelp» menes ifølge forarbeidene⁴³ både å gi råd om rettslige spørsmål (rettsråd) og sakførsel for domstolene. Som et generelt utgangspunkt omfatter begrepet «rettshjelp» i dl. § 218 i utgangspunktet ethvert arbeid av juridisk art som må antas å kreve juridiske kunnskaper som overstiger det borgere vanligvis har. Det gjelder uansett om en står overfor enkle eller mer kompliserte arbeider, arbeid av stor eller liten verdi mv.”

”Rettsrådsvirksomheten omfatter ifølge forarbeidene foruten rådgivning i juridiske spørsmål, også å utarbeide rettslige dokumenter som kontrakter, skjøter og testamenter, foruten å bistå med å utarbeide søknader og meldinger til det offentlige.”

---

⁴² NOU 2002:18 ”Rett til rett” kapittel 6.2.

⁴³ Ot.prp. nr. 7 (1990-91) om lov om endringer i domstolloven m.m.

Som sagt består en vesentlig del av agentenes arbeid i å forhandle frem kontrakter. Dette er arbeid av juridisk art og dekkes av begrepet ”rettsråd”.

Det er videre ”et vilkår at rettshjelpen ytes enten «ervervsmessig eller stadig». Vilkårene er i følge forarbeidene alternative slik at bare ett av dem må være oppfylt.” jf. dl. § 218 andre punktum.

”Med «ervervsmessig» menes det i følge forarbeidene «blant annet at rettshjelpsaktiviteten har et økonomisk siktemål og et preg av være foretningsmessig organisert. Det er ikke nødvendig at det betales vederlag i penger for rettshjelpen selv om det er det vanlige. Det kreves at rettshjelpsaktiviteten har et visst omfang. Omsetningens størrelse, antall oppdrag og til en viss grad om rettshjelpsaktiviteten har et kontinuerlig preg, vil være relevante momenter i den forbindelse. Det avgjørende er om den som utad står som yter av rettshjelpen, gjør dette ervervsmessig. Grensen for hva som er ervervsmessig, antas i praksis å være relativt lav.”

Det er klart at agentene er næringsdrivende og at det er normalt at de mottar kompensasjon for tjenestene de tilbyr.⁴⁴ Det synes således klart at agentvirksomheten omfattes av vilkåret om at rettshjelpen skal ytes ervervsmessig og at den også dekkes av domstollovens definisjon av rettshjelpsvirksomhet. Mange agenter tilbyr imidlertid som nevnt også en rekke andre økonomiske og sosiale praktiske tjenester som ikke har form av juridisk arbeid.

”I medhold av dl. § 218 femte ledd kan utøvere av annen virksomhet enn rettshjelpsvirksomhet yte rettshjelp i den utstrekning rettshjelpen er nødvendig for å yte god og fullstendig hjelp i annen virksomhet. Det er med andre ord tale om rettshjelp som er et integrert ledd i hovedvirksomheten, såkalt aksessorisk rettshjelp. Slik rettshjelp kan ytes av «enhver», det vil si både av fysiske og juridiske personer, men ikke under rettergang, jf. fjerde ledd. Eiendomsmeglere, banker, revisorer, inkassobyråer, arkitekter, ingeniører m.fl.

---

⁴⁴ Se NFF 2001 § 2.1 og Piau-dommen premiss 73.

kan yte slik rettshjelp. Vanligvis vil integrert rettshjelp bli ytt i forbindelse med hovedoppdraget, for eksempel et arkitektoppdrag. Bistanden anses ikke som advokatvirksomhet selv om vedkommende faktisk er advokat.”

For mange agenter vil nok de arbeidsoppgavene som dekkes av rettshjelpbegrepet kun utgjøre en liten del av tjenestene de tilbyr sine klienter.

”Reguleringen er en rettslig standard hvor den nærmere grensen for hva som er tillatt må avgjøres konkret. I forarbeidene fremkommer det at det avgjørende bør være om den aktuelle rettshjelpen etter sin art inngår som en integrert del i annen virksomhet og dessuten er av en slik art at foretaket må ha kompetanse til å yte rettshjelpen for å kunne gi god og fullstendig bistand i hovedvirksomheten. Grensen for hva som er tillatt er med andre ord lav. Reguleringen er utelukkende begrunnet i brukernes behov. Det er med andre ord mer praktiske hensyn som ligger bak; klienten skal slippe å oppsøke en hjelper til.⁴⁵”

Det er begrenset hva som kreves av faktiske juridiske kunnskaper for å arbeide som agent. Det stilles ingen formelle kunnskapskrav utover agentprøven, og det juridiske arbeidet er begrenset til kontraktsforhandlinger som ikke stiller store krav til kunnskaper i materiell rett. De idrettslige reglene de må beherske blir de også testet i når de tar agentprøven. Det synes også klart at kontraktsforhandlinger en sentral og integrert del av virksomheten og det ville være veldig tungvint dersom en advokat skulle være nødt til å ta seg av dette. Sannsynligvis ville ikke agentyrket da ha mye innhold igjen. Det virker derfor sannsynlig at agentene bør anses å ha kompetanse til å gi god og fullstendig bistand i kontraktsforhandlinger. Fotballagentene har derfor tillatelse etter dl. § 218 femte ledd til å uttøve den begrensede rettshjelp som kontraktsforhandlingene består i.⁴⁶

---

⁴⁵ Se NOU 2002:18 kapittel 6.3.3.6 Integrert rettshjelp.

⁴⁶ Alle sitater i kapittelet er hentet fra NOU 2002:18 kapittel 18.

2.4 Hvem trenger agent?

Mens klubbledere som sitter på den ene siden av bordet ofte har lang erfaring fra kontraktsforhandlinger, så har spillerne på den andre siden ofte liten eller ingen erfaring med å forhandle om millionkontrakter. En fotballspillers karriere varer vanligvis 10-15 år, og helst skal spilleren ha lagt seg opp litt penger på slutten av denne karrieren. Spillerne har i mange tilfeller gått glipp av muligheten til å ta seg utdanning og få jobberfaring i disse årene. Å få mest mulig ut av de 4-5 kontraktene han i løpet av karrieren vil signere blir da særdeles viktig. Det sier seg selv at det er nyttig i en slik situasjon å ha en rådgiver som er kompetent i å håndtere forhandlingssituasjoner.⁴⁷

For spillere i Tippeligaen som holder seg innenlands og som ikke er interessante for en overgang til utlandet så vil det imidlertid kanskje være fordelaktig å kun engasjere en rådgiver til forhandlingene, i stedet for å ha en fast agent som normalt tar en prosentdel av bruttolønnen⁴⁸. Et argument for å skaffe ekstern hjelp i kontraktforhandlinger er at spilleren eventuelt spillerens representant må skryte av spillerens egenskaper og argumentere for hvorfor han bør ha høyest mulig lønn. Klubben har motsatt ønske, de ønsker å holde lønnstrukturen innenfor et visst nivå og ikke betale mer enn de må. Begge parter kan i en slik situasjon lettere forholde seg til objektive fakta, når spilleren ikke deltar personlig. Spilleren slipper å drive selvsjukt, mens de "negative" argumentene mot spilleren ikke når han personlig.⁴⁹

---

⁴⁷ For en teoretisk analyse av behovet for agenten i fotballen se Holt 2006 s. 12-23.

⁴⁸ For mer om bruken av agenter i Tippeligaen se Idrætsjuristen 2003 (2004) s. 58-60.

⁴⁹ Se Shropshire 2003 s. 21.

3 Formelle krav for å bli fotballagent

Hovedregelen ifølge FIFA 2000 og NFF 2001 er at det kreves lisens fra et nasjonalt fotballforbund for å kunne opptre som fotballagent.

Ansvar for å utforme et nasjonalt reglement for fotballagenter er delegert til de nasjonale forbundene. Dette har NFF gjort i Norge gjennom NFF 2001, og § 2.2 sier at ”spiller og klubb kun har anledning til å benytte spilleragent med lisens fra NFF eller annet nasjonalt forbund som er medlem av FIFA”. Ut fra reglementet kan vi utlede totalt 8 kumulative krav som må oppfylles for lovlig å kunne titulere seg som ”Spilleragent med lisens fra Norges Fotballforbund”⁵⁰. Disse skal drøftes i punktene 3.1 til 3.8.

Det er ingen formelle krav til utdannelsesbakgrunn eller erfaring utover det å ha bestått agenteksamen. Det er heller ingen aldersgrense, men personer som ikke har oppnådd myndighetsalder vil ha problemer med både å inngå kontrakter⁵¹ og å fremstå som en kompetent rådgiver for fotballspillere som i de aller fleste tilfeller selv er myndige.

Den som ønsker å bli fotballagent i Norge vil ved henvendelse til NFF kostnadsfritt motta materialet som han senere skal testes i ved agentprøven⁵². Han må videre sende skriftlig søknad til NFF (NFF 2001 § 3.1) og vil hvis han oppfyller vilkårene innkalles til skriftlig agentprøve (NFF 2001 § 3.5).

---

⁵⁰ NFF 2001 § 8.4.

⁵¹ Se Lov om vergemål for umyndige § 2.

⁵² I England må man betale eksamensavgiften før man mottar studiematerialet for agenteksamen, se FAs nettsider: <http://www.thefa.com/TheFA/RulesAndRegulations/Agents/Postings/2002/07/17923.htm> 11.10.06.

3.1 Søker må være statsborger eller bosatt i Norge

For å bli lisensiert agent gjennom NFF må agenten enten være norsk statsborger eller ha vært bosatt i landet sammenhengende de siste to årene (NFF 2001 § 3.1). Den norske bestemmelsen er en direkte omskrivning av den engelske teksten i FIFA 2000 Art. 2.1. Denne er imidlertid senere endret.

3.1.1 Er kravet om statsborgerskap eller bopel et brudd på reglene om retten til fri etablering?

Det har i Bosman-saken⁵³ blitt avklart at idrettsrettlige regler kan overprøves av EU-organene. Etter EØS-avtalens art. 4 skal all forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonalitet være forbudt.

Først må det avklares hvilken av de fire frihetene det dreier seg om. De to som er aktuelle her er reglene om etablering og tjenester. Er kravet om statsborgerskap eller bopel en nasjonalitetsbestemt forskjellsbehandling som hindrer retten til fri etablering jf. EØS-avtalens art. 31?

I samsvar med bestemmelsene i denne avtale skal det ikke være noen restriksjoner på etableringsadgangen for statsborgere fra en av EFs medlemsstater eller en EFTA-stat på en annen av disse staters territorium jf. EØS-avtalens art. 31.

Det er tilgangen til å få en lisens som NFF 2001 regulerer. Denne lisensen gir tillatelse til å tilby tjenesteytelser, både nasjonalt og på verdensbasis. Den kan kun erverves av fysiske personer, og er således ikke tilgjengelig for selskaper. Det er imidlertid ingen ting i veien for at lisensen kan rammes av EØS-reglene om etablering, selv om den i forhold til FIFAs og NFFs regler ikke formelt gjelder en etableringsrett.

---

⁵³ Se Case C-415/93 Union royale belge des sociétés de football association ASBL v Jean-Marc Bosman

For at det skal dreie seg om etablering er det krav om en viss varig og fast tilknytning til vertslandet. Det er imidlertid ikke krav om at det faktisk dannes et selskap etter nasjonal selskapsrettslig lovgiving, det er tilstrekkelig at det utøves en virksomhet på stabil og vedvarende måte⁵⁴. Samtidig vil for eksempel ikke registrering i et yrkesregister automatisk innebære at man i forhold til EØS-retten skal reguleres etter reglene om etablering.

Reglene om etablering flyter gradvis over i reglene om tjenester ettersom hvor nær tilknytning virksomheten har til vertslandet. Ved oppnåelse av lisens får man rett til å tilby tjenestene på verdensbasis⁵⁵, og i praksis vil arbeidet ha et betydelig grenseoverskridende element i seg da tjenesteytelsene ofte vil ha tilknytning til internasjonale overganger. Det er imidlertid ingenting i veien for at agenten utelukkende opererer i hjemlandet eller i utlandet etter at han har fått lisensen. I praksis ser vi også at det ikke er uvanlig at man oppretter selskaper for agentvirksomheten i andre land som har gunstigere skatte- og selskapsrettslige regler⁵⁶.

Det synes etter dette som at det må avgjøres konkret i det enkelte tilfelle om den enkelte agent skal vurderes ut fra reglene om etablering eller reglene om tjenester. Ved en negativ avgrensning vil det være naturlig å ta utgangspunkt i tjenestebegrepet for det generelle tilfellet av agentvirksomhet, da det ikke kan fastslås fra regelverket noen varig og fast tilknytning

3.1.2 Er kravet om statsborgerskap eller bopel et brudd på reglene om fri flyt av tjenester?

---

⁵⁴ Se Sml. 1995 s. I-4165, Gebhardt.

⁵⁵ NFF 2001 § 8.2

⁵⁶ Fotballagent Rune Hauge har for eksempel etablert sin virksomhet på den engelske kanaløya Guernsey.

Etter EØS-avtalens art. 36 skal det ikke legges begrensninger på adgangen til å yte tjenester på grunnlag av nasjonalitet.

Kjernen i de 4 frihetene er at de angår utveksling av økonomisk aktivitet over landegrensene.

Agentvirksomhet har mange likhetstrekk med megler- og konsulenttjenester og liberale yrker som advokat- og revisortjenester. NFF 2001 § 2.1 definerer hovedvirksomheten til en agent som å bistå ”spiller eller klubb med sikte på overgang til og/eller ansettelse i klubb, normalt mot godtgjøring”. Det synes å passe godt overens med definisjonen i EØS-avtalens art. 37 som negativt avgrenser tjenestebegrepet som ”tjenester som vanligvis ytes mot betaling, i den utstrekning de ikke kommer inn under bestemmelser om det frie varebytte og den frie bevegelse for kapital og personer”. Det er for agents del snakk om en form for konsulentbistand som ved en naturlig tolkning ikke omfattes av noen av de tre nevnte friheter. Art. 37 d) nevner eksplisitt virksomhet innen de frie yrker som det allerede er slått fast har flere likhetstrekk med agentvirksomhet. Der er også i rettspraksis slått fast at FIFAs regler for spilleragenter regulerer økonomisk aktivitet i form av tjenesteytelser som ikke gjelder de spesifikke idrettslige hensyn⁵⁷

Er det så en ulovlig restriksjon å kreve at personer som skal lisensieres som agenter i Norge må være statsborgere eller ha bodd her sammenhengende minst de siste to år?

Ordlyden i bestemmelsen tilsier en utelukkelse av EU/EØS-borgere som ikke har hatt opphold i landet sammenhengende de siste to år. Dette vil normalt være en forbudt forskjellsbehandling etter art. 36 jf. art. 4.

FIFA sendte 3 april 2002 ut sirkulær 803⁵⁸. Denne innholdt en endring av innholdet i FIFA 2000 art. 2⁵⁹ jf. NFF § 3.1. Den nye bestemmelsen fikk følgende presisering: ”hvis en

---

⁵⁷ Se Piau-dommen premiss 73.

⁵⁸ De nye reglene trådte i kraft 1. april 2002.

potensiell agent bor i et annet EU/EØS-land enn det han er statsborger i, så skal han ha tillatelse til å ta den skriftlige eksamenen ved det nasjonale forbundet i det landet han er lovlig bosatt, uten kravet om at han må ha bodd der konstant de siste to årene”⁶⁰. Sirkulæret er sendt ut av FIFAs Executive Committee og har form av en idrettsrettslig ”lovendring”, som må følges av de nasjonale forbundene.⁶¹

Forrige gang FIFA endret reglene for agenter var det etter press fra EU-kommisjonen. Det er derfor grunn til å tro at endringene skyldes forholdet til EU-retten, men dette kan ikke bekreftes.

Regelendringen er ikke gjennomført i NFFs reglement for spilleragenter. I sirkulæret ber FIFA de nasjonale forbundene opplyse de lisensierte agentene om endringene. For så vidt er dette en lite interessant opplysning for en lisensiert agent, men for potensielle agenter er det selvfølgelig en nyttig opplysning da denne nå har større valgfrihet med hensyn til hvor han ønsker å lisensieres. Sirkulæret følger også med i infopakken NFF sender ut til potensielle agenter. NFF opplyser også i en e-post 18.10.06 at reglene vil bli praktisert etter ordlyden i FIFA-sirkulæret og at det vil bli gjort endringer på NFFs nettsider for å gjøre denne informasjonen mer tilgjengelig.

Dette viser at FIFA-reglene i praksis har en høyere trinnhøyde⁶² og at NFF-reglene her må tolkes innskrenkende.⁶³

---

⁵⁹ Også art. 6 ble endret med sirkulæret.

⁶⁰ Min oversettelse fra FIFA sirkulær nr. 803. Endringene er ikke inntatt i selve FIFA 2000 men sirkulæret sendes ut med reglementet i informasjonspakken til potensielle agenter.

⁶¹ FIFA-regelene Regulations Governing the Application of the Statutes, Standing orders of the Congress art. 35, bo og art. 20.

⁶² Jf. Lex Superior-prinsippet.

⁶³ FIFA-regelene Regulations Governing the Application of the Statutes, Standing orders of the Congress art. 4 punkt 3, a.

Etter dette blir spørsmålet om det er en ulovlig restriksjon å kreve at personer som skal lisensieres som agenter i Norge må være statsborgere eller ha bodd her sammenhengende minst de siste to år lite praktisk da bestemmelsen tolkes innskrenkende.

Det kan imidlertid fortsatt spørres om kravet om at personer som skal lisensieres som agenter i Norge må være statsborger eller bosatt i landet er en urimelig forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonalitet jf. EØS-avtalens art. 36?

Ordlyden i den nye FIFA-bestemmelsen tilsier at EU/EØS-borgere kun kan lisensieres i det landet der de er bosatt eller er statsborger.

Reglene om tjenester kan benyttes på restriksjoner på innreise, opphold og selve tjenesteytelsen. Ved å nekte personer som ikke er norske statsborgere og bosatt i utlandet tilgangen til lisensen, nektes de i utgangspunktet også å tilby tjenestene sine. I forhold til diskriminering på bakgrunn av art. 36 er det i denne forbindelse irrelevant at de har mulighet til å ta en lisens i hjemlandet som gir dem tilgang til markedet i Norge. Reglene gjennomføres på nasjonalt plan og det er usikkert om de i alle land gir samme grad av rettigheter og plikter, og samme adgang til å tilby tjenesteytelser.

Dette vil normalt være en forbudt forskjellsbehandling etter art. 36. Staten har imidlertid på visse betingelser en viss adgang til å treffe og opprettholde restriksjoner på den frie bevegelighet som er nødvendig for å ivareta en rekke såkalte samfunnsmessige hensyn.

Nå er NFFs og FIFAs regler ikke vedtatt av noen statlige organer. I rettspraksis er det imidlertid anerkjent at også private kan være pliktsubjekter etter tjenestereglene. Det er imidlertid ikke klart om alle former for tiltak vil kunne rammes. Det er klart at såkalte ”kollektive bestemmelser”⁶⁴ kan rammes av reglene om tjenester. I *Deliége-saken*⁶⁵

---

⁶⁴ Se Sml. 1974 s. 1405, Wallrave.

⁶⁵ Se Sml. 2000 s. I-2541. *Deliége*.

tjenestereglene anvendt på reglene til de europeiske og nasjonale judoforbundene om deltagelse i stevner.

FIFAs og NFFs agentreglement er idrettsrettslige regelverk, vedtatt av henholdsvis et internasjonalt og et nasjonalt forbund. I Piau-dommen⁶⁶ uttales det uttrykkelig at ”det er følgelig en økonomisk aktivitet i form af tjenesteydelser, for hvilke der ikke gælder det specifikke hensyn til sporten, som er fastlagt i retspraksis”. Etter dette synes det klart at tjenestereglene kan anvendes på NFFs agentreglement.

Når det gjelder de samfunnsmessige hensynene så er disse nærmere definert i EØS-avtalens art. 39 jf. 33 som ”hensynet til offentlig orden, sikkerhet og folkehelse”, og gjennom EF-domstolens praksis som allmenne hensyn.

Første alternativ kan for NFF 2001s del utelukkes. Regelverket regulerer en liten bransje som tilbyr tjenesteytelser til fotballspillere. Dette kan vanskelig begrunnes i hensynet til offentlig orden, sikkerhet eller folkehelse.

Der en nasjonal regel inneholder en direkte diskriminering på grunnlag av statsborgerskap kan et unntak kun begrunnes i de foregående hensynene. NFF 2001 § 3.1 diskriminerer imidlertid ikke direkte på grunnlag av nasjonalitet. Det er mulig for utlendinger å få lisensen, men det er et krav om at personen har bopel, altså at han er etablert, i Norge. Dette utgjør i praksis en indirekte diskriminering på grunnlag av nasjonalitet. EF-domstolens praksis er ikke helt entydig når det gjelder om det i slike tilfeller kan begrunnes med allmenne hensyn.⁶⁷

---

⁶⁶ Se Piau-dommen premiss 73

⁶⁷ Se EØS-rett 2003 s. 449.

Når det gjelder de allmenne hensyn så er disse gjennom praksis presisert som et vidt spekter av forskjellige typer hensyn⁶⁸. Det mest aktuelle her må være beskyttelsen av rettspleien⁶⁹. NFF 2001 trer i stedet for nasjonal lovgivning og regulerer agentbransjen. At ikke hvem som helst har tilgang til å få en nasjonal advokatbevilgning selv med juristutdannelse fra et annet land er naturlig da man må ha visse kunnskaper i nasjonal rett for å kunne yte kompetent bistand som advokat. Advokatforskriften § 9-3 sier at: ”Advokatbevilling kan utstedes til statsborger i EØS-stat uten at vilkårene i domstolloven § 220 første til tredje ledd er oppfylt, dersom søkeren godtgjør tilsvarende rett i en annen EØS-stat”. Når det gis tillatelse til å få advokatbevilgning ved godtgjørelse av nødvendige kunnskaper for utlendinger, så synes det urimelig å bruke hensynet til rettspleien som et argument for å uforbeholdent nekte tilgangen til lisensen på dette grunnlaget. Kravene til kunnskap i materiell rett er meget begrenset for agentenes del. Kunnskapskravene testes gjennom 20 flervalgsspørsmål hvorav kun 5 dreier seg om norsk rett⁷⁰.

I vurderingen er det i rettspraksis også innfortolket et krav om ”saklighet og objektivitet” og et krav om proporsjonalitet.⁷¹

For at sistnevnte skal anses oppfylt må det være forholdsmessighet mellom den effekt en regel har for det formål det skal tjene, og det inngrep regelen medfører i den frie bevegelse. Formålet med FIFA 2000 er klart, men hva FIFA konkret ønsker å oppnå med sirkulær 803 er ikke like klart. Det synes klart at de ønsker at personer skal begrenses til landet de er bosatt eller er statsborger i, mens det er uklart hvilke hensyn som taler for å kun oppheve kravet om en viss botid i et land fremfor å gi alle EU/EØS-borgere like rettigheter. Det kan vanskelig sees mange saklige og objektive grunner til hvorfor ordlyden ikke har fått en videre utforming enn den har fått i sirkulæret. Hensynet til rettspleien kan

---

⁶⁸ Blant annet beskyttelse av forbrukere, ytringsfrihet, sammenhengen i skattesystemet og beskyttelse av rettspleien. Se EØS-rett 2003 s. 451.

⁶⁹ Se Sml. 1974 s. 1299, Van Binsbergen.

⁷⁰ Prosedyre for den skriftlige agentprøve punkt 1.3.

⁷¹ Se EØS-rett 2003 s. 267-268.

ikke være en saklig og objektiv grunn som berettiger bestemmelsen. For øvrig har det engelske FA i FA 2006⁷² art. 3.1 gjort lisensen tilgjengelig for alle EU-borgere uavhengig av bopel.

Etter dette ser jeg det som sannsynlig at bestemmelsen i NFF 2001 § 3.1 jf. FIFA 2000 art. 2.1 kan være en diskriminering på grunnlag av bopel som er i strid med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

3.2 Søker må ha plettfriandel

Etter NFF 2001 § 3.2 skal søknaden avslås dersom søkeren ikke har plettfriandel. Etter FIFA 2000 art. 2 andre ledd det et krav om ”impeccable reputation”. En naturlig tolkning av dette begrepet stemmer bra med den norske oversettelsen. Art. 2 første punktum lar det være opp til det enkelte nasjonale forbund å gjennomføre bestemmelsen etter nasjonal lovgiving. Begrepet ”plettfriandel” forstås normalt i Norge som at man oppfyller kravene til å få utstedt vandelsattest fra politiet. Det er krav om lovhjemmel for å kreve en slik politiattest jf. Strafferegistreringslovens § 2, tredje ledd. Forskrift om strafferegistrering C § 12 angir uttømmende hjemlene for å kreve politiattest.

NFF har ikke hjemmel i forskriften for å kreve politiattest. Det finnes heller ingen andre lover eller forskrifter som hjemler dette jf. Forskrift om strafferegistrering C § 12, 1. Nå krever ikke NFF politiattest, men de krever derimot en egenerklæring omandel av potensielle agenter.

3.2.1 Har NFF lov til å kreve egenerklæring omandel etter norsk lov?

---

⁷² The Football Association Football Agents Regulations 2006.

Spørsmålet er om det er anledning til å kreve slike opplysninger overhodet, der det ikke er hjemmel for å kreve vandelsattest. Kravet om lovhjemmel for politiattester er gitt for å begrense personers plikt til å gi fra seg personlige opplysninger. Det virker naturlig å anta at lovgiver ønsker å begrense tilfellene der det skal kunne legges vekt på vandel til de tilfeller der loven gir hjemmel for dette. Det er imidlertid ikke mulig å finne noe uttrykkelig uttalt støtte for dette argumentet i forarbeidene til Strafferegistreringsloven. Datatilsynet⁷³ mener loven må tolkes på denne måten uten at dette har noen direkte rettskildemessig relevans for tolkningen av lovhjemmelskravet. Til støtte for dette synet er også hensynet til å anse straffedømte for å ha gjort opp med samfunnet når de har sonet sin straff. Det er da ønskelig at disse kan skaffe seg arbeid i yrker der det ikke uttrykkelig er hjemmel for å legge vekt på en persons vandel

Det kan spørres om hvor mye likhet det er mellom en egenerklæring om vandel og en politiattest om det samme. En politiattest kan inneholde forskjellige opplysninger avhengig av hjemmelen den er gitt ut i fra⁷⁴. Det er altså ikke umiddelbart klart hva en politiattest skal inneholde. Det kan vel heller ikke stilles særlig strenge krav til kunnskap om dette av de som skal avgi en egenerklæring. Det vil av denne grunn være uklare forventninger til hva som innebærer en plettfri vandel, og det blir av samme grunn vanskelig å si noe om personer er ærlige i erklæringen. Det faktum at NFF ikke har hjemmel for å kreve en politiattest betyr også at den eneste måten for NFF å sjekke om det som er sagt i erklæringen er sant, er hvis et eventuelt forhold kommer ut offentlig.

Det er slik jeg ser det noe uklart om det vil være i strid med formålet med kravet til lovhjemmel å kreve egenerklæring om vandel. Det er ikke mulig å se hva lovgiver faktisk har ment men reelle hensyn tilsier at det er slik loven bør tolkes.

Det er naturligvis frivillig om man vil skrive under på en egenerklæring, men velger man å ikke skrive under så vil vel dette ses på som at man har noe å skjule, og et av de 7 kravene i

---

⁷³ Se Datatilsynets nettsider http://www.datatilsynet.no/templates/article_407.aspx#4.

⁷⁴ Jf. Strafferegistreringslovens § 10 nr. 5.

NFF 2001 vil i så fall ikke være oppfylt. Resultatet vil bli at man ikke vil få lisens.

Bestemmer man seg derimot for å lyve i egenerklæringen så vil man kunne få lisensen, da NFF ikke har mulighet til å sjekke om opplysningene er korrekte. I praksis har altså kravet om plettfriandel ingen praktisk betydning da dette ikke kan bekreftes.⁷⁵

3.2.2 En sammenlikning med vandelskravet til advokater

Hjemmel for å kreve vandelsattest for advokater er gitt i domstollovens § 220 fjerde ledd. Det er imidlertid ikke et krav om ”plettfri”andel. Kravet er satt et hakk lavere ved at man krever ”hederlig”andel. Det foretas en konkret vurdering, og det er vel antatt at såkalte ungdomssynder ikke er i veien for å få advokatbevilgning. Den vekt som tillegges et eller flere straffbare forhold vil avta med tiden, dersom det ikke er oppstått nye forhold. Grunnet advokaters tilgang på klientmidler vil særlig økonomiske straffbare forhold telle negativt. En promillekjøringsdom har imidlertid i praksis vist seg å ikke være til hinder for å få bevilgning. Mens er rekke bøter på den andre side kan være nok til at bevilgning nektes. Som sagt må hvert tilfelle vurderes konkret⁷⁶.

Formelt sett er etter dette kravet tilandel høyere i agentbransjen enn i advokatbransjen. Det er kanskje også gode grunner for å stille strengere krav til agentene, som har vidt forskjellige bakgrunner, og som ikke har gjennomgått et normdannende studie som også bør gi en forståelse av yrkesetiske plikter. Samtidig er det klart at dette kun gjelder formelt, da det ikke er mulig å verifisere at agentene faktisk har plettfriandel. Reelt sett stilles det således ingen andre krav til potensielle agenter enn hva hans samvittighet kan bære. En notorisk kriminell vil ikke kunne nektes adgang til bransjen på grunnlag av hans bakgrunn,

---

⁷⁵ Det engelske FA har for øvrig hjemmel til å innhente politiattester og gjøre en vurdering av potensielle fotballagenter. Se Fas nettsider <http://www.thefa.com/TheFA/CRB/>.

⁷⁶ Se Det Kongelige Justis og Politidepartement, rundskriv G – 25/97, Vilåårene for å få advokatbevilgning m.v. punkt 2.2, tilgjengelig fra: <http://www.tilsynet.no/oslo/tilsynet.nsf/id/B083C86BCCCCFCA8041256C6F00364045?OpenDocument>.

så sant denne ikke er offentlig kjent. Skal man dømme ut fra medieskandalene de senere år så er det vel ikke å ta hardt i hvis man påstår at samvittigheten, i det minste for en del av agentene, ikke har vært et strengt nok krav.

Det er imidlertid vanskelig å se hva som kan gjøres for å bedre situasjonen, da det som sagt kreves lovhjemmel for å endre dette. Og det er vel lite sannsynlig at dette er noe Stortinget vil komme til å gå inn og lovregulere.

3.3 Søker må være en privatperson

Kun privatpersoner kan søke om lisens. Selskap eller organisasjon kan ikke oppnå lisens som spilleragnet jf. NFF 2001 § 3.3. Lisensen er også strengt personlig og kan ikke overdras til andre jf. NFF 2001 § 8.1 andre ledd.

Forholdet mellom agent og spiller er veldig personlig, og kunnskapene agenten skal besitte er også nært knyttet til agentens person. Det er hans kjennskap til blant annet jus, økonomi og kontraktsforhandlinger som er bakgrunnen for at han har blitt tildelt lisensen og at spilleren har valgt han som sin representant. At lisensen kun tildeles en privatperson er selvfølgelig ikke til hinder for at agenten organiserer sin agentvirksomhet som et selskap.

3.3.1 Agenten kan organisere sin agentvirksomhet som et selskap

Dette er uttrykkelig sagt i NFF 2001 § 11. Det er da satt visse begrensinger i hva hans ansatte kan gjøre. Hva disse arbeidsoppgavene konkret består i er ikke definert nærmere. Guidance notes til FA 2006 har imidlertid listet opp en ikke uttømmende liste over arbeidsoppgaver agenten må utføre personlig⁷⁷ og det kan vel antas at det samme vil gjelde etter de norske reglene:

---

⁷⁷ Se FA 2006 Guidance notes s. 11.

- I - Han må personlig representere klientens interesser.
- II - Forhandle med tredjeparter på vegne av klienten.
- III - Gi klienten rådgivning i forbindelse med en transaksjon
- IV - Være klientens eneste representant tilstede i møter.
- V - Introdusere klienten til tredjeparter med tanke på å gjennomføre en transaksjon

Disse opplysningene har ingen selvstendig vekt som rettskilde. Men de støtter vel opp om en naturlig tolkning av hva en kan forvente at agenten skal utføre av arbeidsoppgaver etter reglementet. Det som gjenstår etter dette er alminnelig administrativt arbeid. Det er også krav om at NFF skal ha beskjed ved nyansettelser og oppsigelser.

3.3.2 Står advokater som driver som agent fritt til å organisere virksomheten i selskapsform?

Lisensierte agenter som også er advokater er bundet av både de advokatsetiske reglene og de etiske kravene i agenterklæringen⁷⁸. De identifiseres også som advokater når de arbeider som agenter. Advokater er underlagt visse begrensninger når det gjelder adgangen til å organisere sin forretningsvirksomhet jf. dl. § 231 til 233. Gjelder dette også når agenten utelukkende driver en virksomhet som fotballagent?

Det er etter dl. § 218 femte ledd tillatt at ”utøvere av annen virksomhet enn rettshjelpvirksomhet” kan ”yte rettshjelp i den utstrekning rettshjelpen er nødvendig for å yte god og fullstendig hjelp i annen virksomhet”. Spørsmålet blir om advokaten/agenten skal anses som tilbyder av advokattjenester eller som en tilbyder av agenttjenester, der juridiske tjenester er en liten del av de tjenestene som tilbys. Som sagt er det antatt at han i denne situasjonen vil identifiseres som advokat selv om han opptrer som agent. Samtidig

---

⁷⁸ Se kapittel 3.11.1.

vil det være å "straffe" advokaten i denne situasjonen hvis han ikke har samme anledning som andre agenter til å organisere sin virksomhet selskapsrettslig.

Ingen av løsningene synes åpenbar. Det er ikke kjent at det foreligger noe rettspraksis om spørsmålet. På bakgrunn av nevnte argumenter mener jeg reelle hensyn taler for å anvendende reglene om organisering av virksomhet også på advokaten som jobber som agent. Denne vil identifiseres som advokat, og det er sannsynlig at et slik klientforhold fort får et større innslag av juridisk rådgivning.

3.4 Søker må ikke ha stilling, verv eller interesse innen fotballen

Søker kan ikke ha stilling, verv eller interesse i FIFA, UEFA, nasjonalt forbund, klubb eller i organisasjon eller selskap forbundet med nevnte institusjoner NFF § 3.4.

Bakgrunnen for regelen antas å være den åpenbare interessekonflikten en agent vil kunne komme i dersom han utad representerer en klubb eller spiller samtidig som han har eierinteresser eller stilling i en annen klubb eller organisasjon. Dette er et absolutt krav noe blant annet tidligere fotballagent Erik Sóler måtte ta konsekvensen av da han ønsket å kjøpe seg opp til en offisiell eierposisjon i Start.

3.4.1 Kan agenten ha spillerlisens og arbeide som agent?

For profesjonelle spilleres del er det klart at de er arbeidstakere jf. arbeidsmiljølovens § 14-9 første ledd, litra e. Som arbeidstaker synes det klart at disse vil omfattes av begrepet "stilling" i NFF 2001 § 3.4. Det er således ikke anledning til å arbeide som fotballagent mens man er profesjonell fotballspiller.⁷⁹

---

⁷⁹ Løv-Hams kaptein Tarje Nordstrand Jacobsen måtte vurdere denne problemstillingen da han var lisensiert som agent gjennom NISO og sto i fare for å rykke opp i 1. divisjon, noe som ville innebære proff-status.

3.5 Søker må avlegge og bestå skriftlig agentprøve

Søkere som oppfyller kravene i NFF 2001 § 3.1 til 3.4 skal innkalles til skriftlig agentprøve jf. NFF 2001 § 3.5. NFF krever kr. 1.000 i eksamensgebyr jf. NFF § 4.3. De grunnleggende betingelsene for prøven er beskrevet i vedlegg til NFF 2001 ”Prosedyre for den skriftlige agentprøven”.

3.5.1 Prosedyre for den skriftlige agentprøve

Agentprøven er todelt. Kandidaten testes i fotballregler (vedtatt at FIFA, UEFA og NFF), og sivilrettslige lover. Delen som ikke omhandler fotball spesifiseres nærmere som ”grunnleggende prinsipper om personlige rettigheter” og kontraktsrett. Da NFF opplyser at eksemplarer av prøven ikke sendes ut til privatpersoner, var det ikke mulig å se i nærmere detalj hva disse begrepene inneholder. Det opplyses imidlertid på det engelske fotballforbundets nettsider at studiepakken som sendes ut etter betalt eksamensavgift inneholder tidligere prøver⁸⁰. På telefon med Hanna Kjærnet i NFF fikk jeg opplyst at det er generell juridisk forståelse som testes i den generelle delen av prøven.

Prøven består av 20 spørsmål, 15 om internasjonale regler og 5 om nasjonale regler, og gjennomføres som en flervalgsprøve. Kandidaten har krav på å få vite laveste poengsum som kreves for å stå før han tar prøven. Svarene rettes umiddelbart etter prøven og kandidaten opplyses om resultatet. Strykprosenten på agentprøven i Europa anslås å ligge på ca 60-70 prosent.⁸¹ Strykprosenten i Norge omtales av NFF per telefon som ”høy”.

---

⁸⁰ Se Fas nettsider ”Frequently asked questions”

<http://www.thefa.com/TheFA/RulesAndRegulations/Agents/Postings/2004/04/FrequentlyAskedQuestions.htm>.

⁸¹ Se Idrætsjuristen 2003 (2004) s. 32

3.6 Søker må tegne ansvarsforsikring

Ansvarsforsikringen skal dekke agentens ansvar i henhold til krav fra spiller, klubb eller annen spilleragent. Kravene kan ha sitt utspring i NFFs/FIFAs regelverk eller andre rettsgrunnlag jf. NFF 2001 § 5.2. Minimum forsikringsbeløp er i Norge 400 000 Euro. Krav mot agenten begrenses ikke av rammen for ansvarsforsikringen. Har agenten stor omsetning bør agenten altså sikre seg med en høyere forsikringsdekning, da ansvarsfraskrivelser ikke er tillat jf. NFF 2001 § 5.3.

Ved henvendelse til 3 av de store norske forsikringsselskapene her i landet var det ikke mulig å få tak i et eksemplar av en ansvarsforsikring for fotballagenter. I utgangspunktet var det vel en mulighet for at en generell avtale om profesjonsansvar kunne anvendes. Men ved henvendelse til NFF fikk jeg oppgitt at AON Grieg⁸² formidlet ansvarsforsikringer skreddersydd for fotballagenter. Seniormegler Erlend Yden i AON opplyser at i de fleste tilfeller så er det Lloyds i London som dekker de norske agentene, men at også AIG dekker noen lokalt her i Norge⁸³. At slike forsikringer ikke tilbys av de fleste forsikringsselskapene er ikke vanskelig å forstå da det per dags dato er 19 utøvere av dette yrket i Norge⁸⁴.

For å tegne forsikringen må en potensiell agent fylle ut et detaljert egenerklæringsskjema om blant annet:

- (1) sine ansatte og deres arbeidsoppgaver,
- (2) selskapets virksomhet og omsetning nasjonalt og internasjonalt,

---

⁸² AON Grieg er et meglerhus som blant annet driver med forsikringsmegling www.aon.com.

⁸³ E-post 18.10.06.

⁸⁴ Eventuelle utenlandsregistrerte agenter som operer i Norge er da ikke meddregnet. 19 personer er per 13.10.06 registrert på FIFAs sider som aktive fotballagenter i Norge

<http://www.fifa.com/en/regulations/agents/agentnamesList/0,1529,NORPAG,00.html>.

- (3) internkontroll,
- (4) tidligere og nåværende skader/krav/sanksjoner.

Kostnadene forbundet med ulike forsikringsordninger som fotballagentene må ha beløper seg ifølge fotballagent Gunnar Martin Kjenner til ca 50.000 kr. årlig.⁸⁵

3.6.1 Ansvarsforsikringens innhold

Forsikringsavtalen jeg har fått tak i er på totalt 6 sider. Jeg skal i det følgende kort nevne noen interessante sider ved en fotballagents ansvarsforsikring.

Etter NFF 2001 § 8.2 kan agentene jobbe over hele verden. Forsikringen gjelder også i utgangspunktet for hele verden (forsikringens punkt 2) jf. NFF 2001 § 8.2. Det er imidlertid gjort unntak for krav framsatt i USA eller Canada, og krav basert på rettsregler, eller dommer som er fullbyrdet i disse to landene. Dette er en viktig opplysning da ansvar som følge av arbeid på det amerikanske og kanadiske markedet ikke vil være dekket av forsikringen.

FIFA 2000 art. 6 andre ledd, første punktum setter et krav om at forsikringen "shall... be worded in such a way that every possible risk connected with a players' agents occupation is covered". Ved en naturlig tolkning av ordlyden i forsikringsavtalen synes ikke all risiko å være dekket når agenten kan virke over hele verden, mens forsikringen ikke dekker størsteparten av Nord Amerika. Det er imidlertid NFF 2001 som er det sentrale regelverket, det er godkjent av FIFA, og har ikke fått en tilsvarende formulering om forsikringsdekning. Men hvis man tolker formuleringen i § 5.2 "Forsikringen skal dekke... så vel krav som blir

---

⁸⁵ På FAs nettsider "Frequently asked questions" anslås forsikringskostnadene for en ny agent til £ 1000-1500 det første året

<http://www.thefa.com/TheFA/RulesAndRegulations/Agents/Postings/2004/04/FrequentlyAskedQuestions.htm>.

avgjort i medhold av dette reglement som krav som eventuelt måtte bli avgjort på annen måte” i lys av formuleringen i FIFA 2000 art. 6 andre ledd, første punktum så tyder det vel på at også NFF ikke ønsker å tillate en slik geografisk avgrensning, når ikke den samme avgrensningen er gjort i retten til å utøve yrket. Regelverket er gjort meget restriktiv, i at det ikke tillates ansvarsfraskrivelser jf. NFF 2001 § 5.3 tredje ledd, og at den skal dekke krav som fremmes etter at agentvirksomheten er opphørt jf. NFF § 5.4. Mye kan vel tyde på at dette ikke er en forsikringsavtale som er i overensstemmelse med prinsippene i FIFA 2000 jf. Fortalens punkt 2 og art. 6 andre ledd. Det må imidlertid antas at den tillates i praksis da NFF må godta forsikringsavtalen for å skrive ut lisensen jf. NFF 2001 § 8.1 og avtalen ble funnet med NFFs hjelp.

Forsikringen omfatter rettslig erstatningsansvar for formuesskade som er voldt under utøvelse virksomheten. Med krav forstås:

- (1) krav om erstatning fremsatt i eller utenfor rettergang,
- (2) skriftlig melding om at noen har til hensikt å holde sikrede ansvarlig for formuesskade.

Forsikringen er også utvidet til å dekke:

- (1) sikredes erstatningsansvar for tap eller beskadigelse av dokumenter (under visse forutsetninger),
- (2) omkostninger som sikredes ansatte pådrar seg for å møte i retten som vitne,
- (3) sikredes erstatningsansvar for krav som følge av formuestap påført en tredjemann ved straffbare handlinger begått av sikredes ansatte,

Forsikringsselskapet svarer inntil forsikringssummen (minimum 400 000 Euro jf. NFF 2001 § 5.3) for samtlige krav som fremsettes mot sikrede i forsikringsperioden. Krav mot agenten begrenses ikke av rammen for ansvarsforsikringen jf. NFF 2001 § 5.3 tredje ledd.

3.6.2 Kan agenten ikke lovlig avtale at hans ansvar er begrenset til det forsikringen dekker?

Ansvarsfraskrivelser er vanlig i mange bransjer. Utgangspunktet etter norsk rett er at vi har avtalefrihet. Dette er i dag imidlertid en sannhet med modifikasjoner, ikke minst på forbrukeravtalenes område.

Det synes klart at fotballagenter ikke omfattes av noe forbrukerbegrep da de er næringsdrivende som tilbyr tjenesteytelser ”normalt mot godtgjøring” jf. NFF § 2.1. NFF 2001 er obligatorisk for alle fotballagenter, og agenten aksepterer å være bundet av regelverket ved å løse lisens som fotballagent⁸⁶.

Under forutsetning av at NFF 2001 ikke strider mot lovgivningen må det således antas at agenten har lov til å binde seg avtalerettslig til å være personlig ansvarlig for alt erstatningsbetingende ansvar han kan pådra seg som følge av sin virksomhet som fotballagent. Også advokater er personlig ansvarlige for utøvelsen av sin advokatvirksomhet. Profesjonsansvaret innebærer at advokaten er fullt ut ansvarlig for erstatningsbetingende feil som han måtte begå eller som begås av noen han anses ansvarlig for.⁸⁷

Av lovregler som kan tenkes å komme til anvendelse på forholdet er det avtalelovens § 36 om urimelige avtaleklausuler som er mest aktuell.

Det er imidlertid fullt mulig å begrense erstatningsansvaret for agentvirksomheten gjennom en utvidet forsikringsordning. Det er derfor lite sannsynlig at avtalelovens § 36 vil komme til anvendelse. I konkrete tilfeller kan det imidlertid ikke utelukkes at bestemmelsen kan anvendes.

---

⁸⁶ Jf. NFF 2001 § 20 og agenterklæringens punkt 3.

⁸⁷ Se NOU 2002:18.

3.6.3 Profesjonsansvaret for en fotballagent

Hva slags ansvarsnorm skal legges til grunn for en fotballagent? I utgangspunktet er det ikke veldig strenge krav som stilles for å få lov til å utøve yrket. Snarere tvert i mot, det kreves av kunnskap at man har bestått en flervalgsprøve på 20 spørsmål, samt at man oppfyller vilkårene som behandles under punktene 3.2 til 3.8 i denne avhandlingen. Samtidig er det klart at man kan pådra seg erstatningsansvar i millionklassen.

Det er nevnt at agenten har flere likhetstrekk med advokater. Tjenesteytelsene innebærer rådgivning, der jus er en ikke ubetydelig del av det det gis råd om. Samtidig kan man godt ha en fotballagent uten både formell utdanning av noe slag eller erfaring. Mange firmaer tilbyr også en rekke tjenester utover ren kontraktsforhandling, og ansvarsnormen flyter da også over i den som må legges til grunn for andre yrkesgrupper.

En profesjonsutøver hefter normalt på subjektivt grunnlag. Den rettslige standarden som er nedfelt i ”god skikk” og anerkjent praksis innenfor profesjonen er utgangspunktet for vurderingen av ansvar. Det er avviket fra denne forsvarlige yrkesutøvelsen som betinger ansvar.⁸⁸

Agenten bekrefter ved undertegnelsen av agenterklæringen at han har satt seg inn i NFF 2001 og at han skal ”arbeide for å skape klare og tydelige rettslige forhold som er i overensstemmelse med regelverk og bestemmelser gitt av nasjonalt forbund og FIFA, samt nasjonal lovgivning.”

Det er klart at de formelle kravene til fotballagenter er lavere enn de som stilles innenfor de frie yrker. Samtidig begir agentene seg inn på et område som normalt ville vært overlatt til en advokat. Kunnskapskravene som bør kreves om kontraktsforhandlinger, kontraktsrett og

---

⁸⁸ For mer om profesjonsansvaret se Lødrup 1999 s. 280-289.

idrettsreglene er således objektive og den enkelte agent vil bli bedømt ut fra hva som må forventes at han skal kunne. Disse må nok på de tre nevnte områder likestilles med de som kreves av en profesjonsutøver på dette området – en advokat.

3.7 Søker må undertegne agenterklæring

Alle agenter må undertegne NFFs agenterklæring, som har 3 hovedpunkter⁸⁹.

Ved undertegnelse av agenterklæringen bekrefter og godtar agenten å:

- (1) Utføre agentvirksomheten på en måte som inngir respekt og tillitt
- (2) Legge vekt på sannhet, entydighet og objektivitet i sine forretninger
- (3) Arbeide for å skape klare og tydelige rettslige forhold som er i overensstemmelse med regelverk og bestemmelser gitt av nasjonalt forbund og FIFA, samt nasjonal lovgiving

Han bekrefter også å:

- (4) Ha satt seg inn i NFFs regelverk for spilleragenter, og
- (5) være underlagt NFFs regelverk og voldgiftsordning samt at han er inneforstått med pliktene dette pålegger han

Det er ikke lett å utlede mye konkret av dette annet enn at de skal forholde seg til NFFs regelverk. Den etiske standarden kan vel best beskrives som alminnelig god forretningskikk. Dette er også Kommisjonens konklusjon.⁹⁰ Å nærmere definere innholdet av dette annet enn i konkrete eksempler blir vanskelig.

---

⁸⁹ NFF 2001 § 6.1.

⁹⁰ Jf. Piau-dommen premiss 86.

Selv om reglene er vage, så har liknende regler fungert veldig bra innen blant annet advokat- og revisorbransjen⁹¹. At det faktisk er sanksjonsmuligheter bidrar også til at de vil kunne ha en effekt på agentenes oppførsel⁹².

3.7.1 Hvordan er de etiske kravene til agenter sammenliknet med advokater?

Tanken bak agenterklæringen er vel at den skal fungere på en liknende måte som reglene for god advokatskikk. Det følger av dl. § 224 at advokatvirksomhet skal utøves i samsvar med god advokatskikk som blant annet innebærer at virksomheten skal ”uttøves grundig, samvittighetsfullt og i overensstemmelse med hva berettigede hensyn til klientens tarv tilsier, og at oppdraget skal utføres tilstrekkelig hurtig”. Brudd på reglene er grunnlag for disiplinære følger for advokaten slik brudd på agenterklæringen er grunnlag for disiplinære følger for agenten.

Men mens agenterklæringen er en vag formulering uten særlig konkret innhold så er reglene for god advokatskikk et 10 siders dokument som detaljert beskriver hva som forventes av advokaten i forskjellige situasjoner.⁹³

3.7.2 Korrupsjon, bestikkelser og skandaler

Fotballen og agentbransjen har vært rammet av mange skandaler som involverer korrupsjon og bestikkelser. Senest i BBC-dokumentaren ”Football's dirty secrets”⁹⁴ som avslørte at det var en rekke managere i Premier League som jevnlig har tatt i mot såkalte ”bungs” eller

---

⁹¹ Se Haugaard 2004 s. 160.

⁹² En agent i England ble nylig suspendert for brudd på FAs Code of Conduct, se FAs nettsider: Se FAs nettsider

<http://www.thefa.com/TheFA/Disciplinary/NewsAndFeatures/Postings/2006/10/AgentSuspended.htm> .

⁹³ Se Advokatforskriften kapittel 11.

⁹⁴ Se omtale på BBCs nettsider <http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/panorama/5361990.stm> .

kickbacks. Bestikkelsene betales ved at totalsummen for en overgang blir satt noen hundretusener høyere enn den ville ha vært, og så fordeles denne summen mellom flere personer som er med i handelen, som for eksempel manageren og sjefsspeideren. Premier League etterforsker for tiden korrupsjon i engelsk fotball, men den endelige rapporten er ikke ferdig⁹⁵.

En kjent sak fra 90-tallet endte med at Arsenal manager mistet jobben og ble suspendert av FA for hans rolle i overgangene til blant annet Paal Lydersen og John Jensen⁹⁶. Farsen rundt den unge Nigerianske Lyn-spilleren John Obi Mikel fikk daglig store oppslag i norske medier i 2005. Saken involverte falske underskrifter, mafiavirksomhet, ulovlige⁹⁷ og ugyldige avtaler, og en rekke agenter som påsto at de hadde rettigheter i spilleren.

3.8 Søker må betale årsavgift til NFF

FIFA 2000 har ingen regler som regulerer kravet om årsavgift. NFF krever årlig kr. 25.000 + MVA, i alt 31.000 (NFF § 21), for de administrative tjenestene forbundet yter fotballagentene. Tjenestene består i veiledning ved vedtektsendringer (både endringer fra FIFA og NFF), i noe grad ved regeltolkning og ved konkrete forespørsler⁹⁸. I tillegg kommer alt papirarbeid i forbindelse med kontrakter.

3.9 Er kravene som stilles for å få lisens en konkurransehindring etter EØS-retten

Er NFFs krav om lisens for å opptre som spilleragent i strid med konkurransereglene i EØS-avtalen.

---

⁹⁵ Se BBCs nettidder http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/football/eng_prem/5398006.stm.

⁹⁶ Se Bowers 2003 s. 80-88.

⁹⁷ Se uttalelse fra advokat Kennth André Leren om en kontrakt som angivelig skal gi et agentselskap eierskap i Mikel. Steinsvik, Mikel-avtale er ikke gyldig, Bergens Tidende 18.05.05.

⁹⁸ Se Idrætsjuristen 2003 (2004) s. 64.

Kommisjonen mottok flere klager på FIFAs opprinnelige regler, som trådte kraft 1. januar 1996. Etter dialog med Kommisjonen ble et endret regelverk vedtatt med FIFA 2000. NFF 2001 bygger som nevnt på dette regelverket. Kommisjonen mente at de viktigste restriktive elementene i det gamle regelverket var opphevet med det nye regelverket og at det av den grunn ikke lenger forelå noen fellesskapsinteresse⁹⁹. I Bosman-dommen ble det imidlertid klarlagt at Kommisjonen ikke har noen lovgivende myndighet og at eventuelle regler som utarbeides i forståelse med denne ikke automatisk kan sies å være i overensstemmelse med EU-retten.¹⁰⁰ Det er i FIFAs Fortale punkt 3 uttrykkelig sagt at reglene skal gjennomføres i tråd med nasjonal lovgiving og internasjonale traktater.

FIFA 2000 har vært innklaget for Kommisjonen og også vært behandlet av Førsteinstansretten i Piau-dommen. Saken gjaldt forholdet mellom FIFA 2000 og EF-traktatens art. 81 og 82. Rettens resonnementer vil også være relevante for å bestemme forholdet mellom NFF 2001 og EØS-avtalens art. 53 og 54.

3.9.1 Er NFFs krav om lisens for å opptre som spilleragent i strid med EØS-avtalens art. 53?

EØS-avtalens art. 53 bestemmer at: ”Enhver avtale mellom foretak, enhver beslutning truffet av sammenslutninger av foretak og enhver form for samordnet opptreden som kan påvirke handelen mellom avtalepartene, og som har til formål eller virkning å hindre, innskrenke eller vri konkurransen innen det territorium som er omfattet av denne avtale, skal være uforenlige med denne avtales funksjon og forbudt.”

Er NFF en sammenslutning av foretak?

---

⁹⁹ Se Piau-dommen premiss 19.

¹⁰⁰ Se Leren 2002 s. 184.

Foretaksbegrepet er nærmere definert i EØS-avtalens protokoll 22 art. 1 som ”enhver som utøver virksomhet av handelsmessig eller økonomisk art”. Medlemmene av de nasjonale forbundene er fotballklubber. Klubbene har varierende grad av profesjonalitet ettersom hvilket nivå de spiller på. Det er imidlertid ubestridt at klubbene på toppnivå driver alminnelig økonomisk aktivitet og har en årlig omsetning flere millioner. Disse omfattes dermed av foretaksbegrepet. De nasjonale forbundene er forpliktet til å betale FIFA en viss prosentandel av hver internasjonale kamp og har sammen med FIFA enerett til å vise idrettsbegivenhetene. NFF er således en sammenslutning av foretak.¹⁰¹

Utgjør kravet om lisens fra NFFs side en avtale mellom foretak, en beslutning truffet av sammenslutninger av foretak, eller en form for samordnet opptreden?

Reglene for spilleragenter gjelder en form for økonomisk virksomhet der agenten ”mot godtgjøring, bistår spiller eller klubb med sikte på overgang til og/eller ansettelse i klubb”¹⁰². Det er således en form for økonomisk aktivitet i form av tjenesteytelser som ikke omfattes av de spesielle idrettslige hensyn¹⁰³. Regler som gjelder reguleringen av en økonomisk aktivitet og berører grunnleggende rettigheter hører prinsipielt inn under de offentlige myndigheters kompetanse.

Det kan ikke som utgangspunkt anses som forenlig med felleskapsretten å la en privatrettslig organisasjon som FIFA vedta regler for økonomisk aktivitet.¹⁰⁴ FIFA er heller ikke på noen måte blitt tildelt kompetanse fra noen offentlig myndighet til å vedta regler og reglene er heller ikke resultatet av friheten til intern organisering av interne anliggender som er innrømmet idrettslige sammenslutninger¹⁰⁵. Reglene er videre et uttrykk for ønsket om samordne medlemmenes handlemåte på spilleragentenes område. De

---

¹⁰¹ Se Piau-dommen premiss 69-72.

¹⁰² Se NFF 2001 § 2.1.

¹⁰³ Se Piau-dommen premiss 73

¹⁰⁴ Se Piau-dommen premiss 76-79.

¹⁰⁵ Se Bosman-dommen premiss 81.

er bindende for de nasjonale forbundene og disse er som sagt også pålagt å vedta tilsvarende regler. FIFAs regler utgjør på bakgrunn av foregående argumentasjon en beslutning truffet av sammenslutninger av foretak og skal være i overensstemmelse med konkurransereglene.¹⁰⁶

Førsteinstansretten har vurdert forholdet mellom FIFA 2000 og EF-traktatens art 81 som tilsvarende EØS-avtalens art. 53.

NFF 2001 er som nevnt en sammenslutning av foretak (klubber), og er som et nasjonalt forbund underlagt FIFA som også er en sammenslutning av foretak (nasjonale forbund). NFF har heller ikke blitt tildelt noen kompetanse fra noen offentlig organ til å vedta en regulering av en økonomisk aktivitet. Den har som sagt kun hjemmel i FIFAs eget privatretslige regelverk. De samme argumenter som Førsteinstansretten har lagt til grunn gjør seg gjeldende for de norske reglenes forhold til EØS-avtalens art. 53, og NFFs vedtakelse av NFF 2001 som stiller krav om lisens for å utøve yrket som spilleragent er således en beslutning truffet av sammenslutninger av foretak.

Har kravet om lisens fra NFFs side til formål eller virkning å hindre, innskrenke eller vri konkurransen?

Formålet med lisensen er å beskytte spillerne og sikre at agentene har et minimum av kvalifikasjoner ved å sette etiske og profesjonelle krav. Alternativene i litra a til e er ikke uttømmende jf. uttrykket ”særlig slike som består i” i art. 53 første ledd, 5 komma.

Da vilkårene er alternative jf. ”til formål eller virkning”, er det der det kan konstanteres at formålet begrenser konkurransen, ikke nødvendig å undersøke virkningen av tiltaket¹⁰⁷. FIFAs uttalte formål er å innføre en høyere etisk og profesjonell standard på bransjen for å beskytte spillere som har en kort karriere. Dette formålet kan ikke åpenbart sies å påvirke

---

¹⁰⁶ Se Piau-dommen premiss 73-75.

¹⁰⁷ Se Sml. 1965-68 s. 211, Société technique Minière.

konkurransen. Det synes imidlertid klart at FIFAs krav om lisens for spilleragenter – som er en forutsetning for utøvelsen av dette yrket – utgjør en faktisk hindring for adgangen til denne økonomiske aktiviteten og virkningen blir således at konkurransen påvirkes.¹⁰⁸

Hadde bransjen vært uregulert så ville det sannsynligvis vært flere som ville prøve å profitere på virksomheten som agent. Formålet er det samme for NFF 2001 da dette regelverket er et middel for å oppnå FIFAs formål, og virkningen er konkurransebegrensende.

Det er tillegg et krav om et grenseoverskridende element for at artikkelen skal kunne være anvendelig. Reglene regulerer virksomheten som fotballagent, og ved oppnåelse av lisens kan man opptre som dette over hele verden.¹⁰⁹ Det også en utpreget internasjonal bransje der mye av arbeidet vil bestå av tjenesteytelser som skal bidra til å sikre en arbeidskontrakt i et annet land enn det klienten arbeider i. Det er derfor rimelig klart at dette er en hindring som ”kan påvirke handelen mellom avtalepartene” i de forskjellige land.

EF-domstolen har i tillegg innfortolket et femte vilkår i EF-traktatens art. 81 (1) som er tilsvarende EØS-avtalens art. 53 (1) som ikke uttrykkelig fremgår av ordlyden. Det er et krav om at et tiltak må påvirke konkurransen eller samhandelen på en merkbar måte for at det skal være forbudt etter art. 53 (1)¹¹⁰. Blir konkurransen ved kravet om lisen påvirket på en merkbar måte?

Det er ikke tvil om at det var flere som drev agentvirksomhet i større og mindre grad før kravet om lisens ble innført. Som nevnt brukte Erik Soler en kranfører som sin agent da han ble utenlandsproff på 80-tallet. Denne kranføreren må i dag oppfylle en rekke krav som for eksempel en ansvarsforsikring som må ha en dekning på 400.000 Euro. Det er urealistisk at alle ”slike ex-agenter” vil ta seg bryet med å oppfylle kravene til lisens for å kunne drive sin agentvirksomhet – som vel må anses som en hobby. Samtidig er det klart at når disse

---

¹⁰⁸ Se Piau-dommen premiss

¹⁰⁹ NFF 2001 § 8.2.

¹¹⁰ Se Sml. 1965-68 s. 211, Société Technique Minière.

utelukkes fra markedet så blir det klart færre aktører som konkurrerer på det samme markedet.

Etter EØS-avtalens art. 53, 3 kan det gjøres unntak fra forbudet i nr. 1 for beslutninger eller grupper av beslutninger truffet av sammenslutninger av foretak som

- 1) bidrar til å bedre produksjonen eller fordelingen av varene eller til å fremme den tekniske eller økonomiske utvikling samtidig som de
- 2) sikrer forbrukerne en rimelig andel av de fordeler som er oppnådd
- 3) og uten (a) å pålegge vedkommende foretak restriksjoner som ikke er absolutt nødvendige for å nå disse mål, eller
- 4) (b) å gi disse foretak mulighet til å utelukke konkurranse for en vesentlig del av de varer det gjelder.

Dette er en unntaksregel som det ”kan... gjøres unntak” fra dersom det vurderes slik at de positive sidene ved et tiltak som kan subsumeres under art. 53 (3) veier tyngre enn de negative sidene som subsumeres under art. 53 (1). De 4 vilkårene er kumulative.

Kan NFFs beslutning om å sette krav om lisens for å utøve yrket som agent fritas etter unntaksreglene i EØS-avtalens 53, 3 ledd?

NFF 2001 stiller 8 krav for å få lisens:

1. Krav til statsborgerskap eller bopel.
2. Krav om plettfri vandel.
3. Krav om at søker må være privatperson.
4. Krav om at søker ikke har noen verv innen fotballen.
5. Krav om at søker må bestå agentprøven.
6. Krav om ansvarsforsikring.
7. Krav om undertegnet agenterklæring.
8. Krav om betalt årsavgift til NFF.

Krav til statsborgerskap eller bopel.

Kravet om statsborgerskap eller bopel i NFF 2001 § 3.1 må tolkes innskrenkende, etter FIFAs sirkulær 803. Se drøftelsen av kravet i kapittel 3.1.1 og 3.1.2. Kravet kan enten sees på som et forbud for andre enn norske statsborgere eller de som er bosatt i Norge fra å få en eksklusiv lisens som utstedes i Norge, eller som at det er den samme lisensen som tildeles på verdensbasis og at kravet om at den erverves i hjemlandet eller der man er statsborger av den grunn kan tillates av praktiske grunner.

Krav om plettfriandel.

NFFs krav til andel er innholdsmessig tilsvarende FIFAs. Kommisjonen vurderte ikke kravet til andel i detalj utover å kommentere at kravet innebærer at man må være ”uberygtet” og at dette skal gjennomføres etter nasjonal lovgiving. I Frankrike er kravet gjennomført slik at man ikke kan være idømt frihetsstraff. I Norge er noe uklart hva begrepet innebærer. Det er gode grunner for å anse en person for å ha betalt samfunnet når han har sonet straffen sin. Det er ønskelig at også straffedømte skal få adgang til arbeidsmarkedet. Noen ganger veier imidlertid hensynet til å beskytte tredjeparter tyngre. Særlig ved arbeid med barn, eller der det er store muligheter for mislighold av økonomiske midler vil dette hensynet veie tungt. Ved å kreve plettfriandel utelukker dette en del personer fra bransjen noe som kan føre til mindre konkurranse. Hensynet til å beskytte spillerne, og likhetene yrket har med de frie yrker taler imidlertid for å tillate en slik begrensning for fotballagentene.¹¹¹

Krav om at søker må være privatperson.

NFF har gjennomført bestemmelsen på samme måte som FIFA. Dette var et av forholdene som ble innklaget til Kommisjonen angående FIFAs gamle regelverk.¹¹² Da FIFA 2000 ble vedtatt ble imidlertid forbudet for juridiske personer opprettholdt. Lisensen er nært knyttet til lisenshaverens personlige egenskaper. Yrket og lisensen kan sammenliknes med

---

¹¹¹ Se drøftelse av vandelskravet i Kapittel 3.2.

¹¹² Se Piau-dommen premiss 10.

”lisensen” som kreves for å praktisere som advokat. Og det er unaturlig å tildele denne til en juridisk person.

Krav om at søker ikke har noen verv innen fotballen.

NFF har gjennomført bestemmelsen på samme måte som FIFA. Bakgrunnen for kravet er ønsket om å hindre potensielle etiske konflikter.

Krav om at søker må bestå agentprøven.

Det er Kommisjonens oppfatning at prøven – som den mener er ensartet på verdensplan – utviser tilstrekkelige garantier for at kravet om ”objektivitet og gjennomskuelighet” er oppfylt.¹¹³ Det er som nevnt i kapittel 3.1 5 av 20 spørsmål som skal gjelde nasjonale regler. Prøvene er altså ikke like, men kan vel sies å være ”ensartede”.

Krav om ansvarsforsikring.

Ansvarsforsikringen kreves av alle og forsikringssummen fastsettes ut i fra objektive kriterier. Det er også Kommisjonens mening at kravene i forsikringen ikke står i misforhold til for eksempel ansvarsforsikringer innefor de liberale yrker.¹¹⁴

Krav om undertegnet agenterklæring.

Etiske retningslinjer utarbeidet av sammenslutninger av foretak som regulerer hvordan medlemmene skal forholde seg til hverandre kan rammes av art. 53 (1) hvis de samordner medlemmenes markedsatferd.¹¹⁵

De etiske kravene er noe forskjellig gjennomført i de forskjellige landene. De yrkesetiske kravene i den norske agenterklæringen er mindre grad spesifisert enn kravene i FIFAs Code of Conduct. Etter Kommisjonens mening pålegger den ikke agentene noen uforholdsmessig inngripende forpliktelser. Det er vanlig med yrkesetiske regler innefor mange bransjer, og

---

¹¹³ Se Piau-dommen premiss 90.

¹¹⁴ Se Piau-dommen premiss 90.

¹¹⁵ Se EØS-rett 2003 s. 481

agentbransjen har som nevnt flere likheter med de liberale yrker som har tradisjon for nettopp dette. Når de norske reglene stiller mindre inngripende krav til agenten enn FIFAs – som er vurdert av Kommisjonen og Førsteinstansretten – så kan heller ikke disse anses for å være uforholdsmessig inngripende.

Kommisjonen omtaler FIFAs code of professional conduct som ”god erhvervsskikk” som kan begrunnes i allmenne hensyn. Den er forholdsmessig og forenlig med felleskapsrettens konkurranseregler.¹¹⁶

Krav om betalt årsavgift til NFF.

NFF har på eget initiativ innført et krav om årsavgift. Denne er på NOK 31.000 per år inkl. moms. Dette er en stor utgift som kommer i tillegg til utgiftene forbundet med blant annet ansvarsforsikringen. Det er vel også tvilsomt om avgiften faktisk går til å dekke kostnader NFF har, og det kan spekuleres i om den er satt nettopp for å begrense antallet utøvere av yrket.

Tiltaket må innebære en samfunnsøkonomisk fordel. Begrensningen i tilgangen til yrket som fotballagent er av kvalitativ fremfor kvantitativ art. Kravene som stilles er heller ikke urinelig høye sammenliknet med for eksempel de frie yrker. Kravet til lisens har øket de etiske og profesjonelle kravene til agentene, noe som kommer fotballspillerne – forbrukerne av tjenesteytelsene – til gode gjennom bedre rådgivning.

Restriksjonene som pålegges med tiltaket må være absolutt nødvendige for å nå målene. FIFAs formål med å kreve en lisens er som sagt å øke det etiske og profesjonelle kravene til de som skal gis tillatelse til å tilby tjenesteytelser som fotballagent. FIFAs forrige regelverk ble endret da det inneholdt elementer som Kommisjonen mente ikke kunne forsvares. Kravene som stilles i det nåværende regelverk NFF 2001 og som bygger på FIFAs endrede regelverk FIFA 2000 er nødvendige ved at det setter visse minimumskrav

---

¹¹⁶ Se Piau-dommen premiss 61.

til det etiske og profesjonelle nivået hos de som gis tillatelse til å tilby tjenesteytelse som fotballagent. De kvalitative kravene bidrar således til den økonomiske utviklingen. Det er ingen land innen felleskapsområdet med unntak av Frankrike som har lovgivning som direkte regulerer agentenes virksomhet og det er heller ingen fungerende bransjeorganisasjon som driver selvregulering av bransjen.

Konkurransen må videre ikke utelukkes på markedet som følge av beslutningen. Det viser seg i praksis at det stadig blir flere agenter, og at mange av disse ikke vil klare å ha en stor nok oppdragsmengde til å opprettholde driften. Det er således fortsatt konkurranse i markedet etter innføringen av kravet om lisens.¹¹⁷

Kommisjonen vurderer det slik at formålet er å beskytte spillerne og sikre at agentene har et minimum av kvalifikasjoner. De kvalitative restriksjonene forbundet med lisensordningen er begrunnede, nødvendige og forholdsmessige i mangel av en intern organisasjon av yrket. Videre er de viktigste restriksjonene opphevet med det nye regelverket FIFA 2000. De endrede reglene er rimelige i forhold til formålene som ønskes oppnådd og tar hensyn til idrettens særegenheter. De endrede reglene oppfyller betingelsene i EF-traktatens art. 81 (3) jf. EØS-avtalens art. 53 (3) og kan fritas. De i utgangspunktet forbudte restriksjonene er begrunnet i fagets etiske og profesjonelle krav som er rimelige. Konkurransen utelukkes ikke. Det faktum at det finnes regler fremmer markedets funksjon og innebærer dermed økonomisk fremskritt.

Førsteinstansretten sa seg enig med Kommisjonens vurderinger og konkluderte med at den ikke hadde anvendt et åpenbart uriktig skjønn.¹¹⁸ Kommisjonens vurderinger virker velbegrunnede.

For kravene som behandles direkte i Piau-dommen – prøven, agenterklæringen og ansvarsforsikringen – synes det klart at det disse kan fritas etter EØS-avtalens art. 53 (3).

---

¹¹⁷ Se Piau-dommen premiss 103.

¹¹⁸ Se Piau-dommen premiss 104.

EF-domstolens rettspraksis er en sentral rettskildefaktor som har stor vekt også når vi skal tolke EØS-retten. Bestemmelsen i EF-traktatens art. 81 og 82 har korresponderende bestemmelser i EØS-avtalens art. 53 og 54.

Kravene om plettfri vandel, at søker må være privatperson og ikke ha verv innen fotballen synes det naturlig å vurdere på samme måte. Disse kravene kan også begrunnes i hensynet til spillerne som bør beskyttes mot mangelfull rådgivning – gjennom en heving av det etiske og profesjonelle nivået i bransjen.

Kravet til statsborgerskap eller bopel er behandlet separat i kapittel 3.1.

Kravet om årsavgift har ikke vært en problemstilling i Piau-dommen. FIFA har ikke et liknende krav, og det kan som nevnt stilles spørsmål ved formålet med avgiften. Det synes klart at om ikke formålet er å begrense konkurransen, så er det uansett denne virkningen årsavgiften får. En utgift på NOK 31.000 kan være nok til å stoppe en potensiell agent fra å forsøke seg i bransjen. Vurderingen i forhold til et grenseoverskridende element blir den samme som for de andre kravene og er oppfylt. Merkbarhetskravet er det vanskelig å si noe om. Det er sannsynligvis mange som kunne tenke seg å prøve seg som fotballagent på hobbybasis. Når det er store utgifter forbundet med oppstart så vil dette naturligvis stoppe mange av disse. Førsteinstansretten vurderer det slik at kostnadene forbundet med en ansvarsforsikring kan forsvares, men denne oppfyller også andre viktige formål som ikke et krav om en årsavgift gjør.

Vurderingen blir etter dette om de positive argumentene som har blitt anført for de andre kravene også kan anvendes for kravet om årsavgift. Det kan vanskelig sees at årsavgiften bidrar til å heve den ”etiske og profesjonelle” standarden og dette synes således ikke å være tilfelle. I så fall må det forutsatt at merkbarhetskriteriet anses oppfylt, finnes andre positive argumenter for å tillate den konkurransebegrensning som avgiften utgjør. At NFF krever en årsavgift synes ikke problematisk. Men størrelsen på avgiften virker høy i forhold til de faktiske administrasjonskostnadene den er ment å dekke. Det er ingen årsavgift etter FAs

regelverk i England¹¹⁹, og i Danmark er årsavgiften i utgangspunktet DK 10.000¹²⁰. Det er derfor ikke usannsynlig at den er satt så høyt nettopp for å begrense antallet agenter. Hvis så er tilfelle så kan avgiften ikke tillates etter unntaksregelen i EØS-avtalens art. 53 (3).

3.9.2 Er NFFs krav om lisens for å opptre som spilleragent i strid med EØS-avtalens art. 54?

EØS-avtalens art. 54 forbyr ”ett eller flere foretaks utilbørlige utnyttelse av sin dominerende stilling”. Det er gjennom EF-domstolens praksis fastslått at EF-traktatens art. 82 jf. EØS-avtalens art. 53 må tolkes utvidende ved at den gis anvendelse på både utnyttende og konkurransebegrensende misbruk¹²¹

Utnyttelsen av den dominerende stillingen må foregå ”innen det territorium som er omfattet av denne avtale, eller i en vesentlig del av det”, altså EØS-området. Det er også krav om at utnyttelsen må kunne ”påvirke handelen mellom partene”, altså et krav om et grenseoverskridende element.

Lisensen regulerer tilgangen til å tilby tjenesteytelser på verdensbasis som naturligvis også omfatter hele EØS-området. I kapittel 3.9.1 ble det konkludert med at kravet om lisens regulerer en tjenesteytelse som kan ”påvirke handelen mellom partene” og at kravet om et grenseoverskridende element er oppfylt.

For at et foretak skal ha en dominerende stilling kreves det at det er i stand til å hindre at det opprettholdes en effektiv konkurranse på markedet, og at foretaket kan opptre uavhengig av de andre markedsaktørene¹²². At FIFA, og NFF i Norge har en dominerende

---

¹¹⁹ Opplyst per e-post av FA.

¹²⁰ DBU 2003 § 10.3

¹²¹ Dette ble fastslått i ECR 1973 s. 215, Continental can, se EØS-rett 2003 s. 563.

¹²² Sml. 1978 s. 207, United Brands.

stilling synes klart da de er monopolister henholdsvis internasjonalt og nasjonalt. For å delta i fotballen er det krav om medlemskap i forbund, og FIFA og NFF vedtar lover som er bindende for disse medlemmene. FIFA må på dette markedet regnes for å handle på fotballklubbers vegne da den utgjør en sammenslutning på et overordnet nivå av de foretak som klubbene utgjør.¹²³ NFF har samme stilling og må av samme grunn regnes som en aktør på markedet.

I art. 54 andre ledd, litra a til d er det ikke uttømmende angitt eksempler på hva slik utnyttelse kan bestå i. I litra a forbys det å ”påtvinge, direkte eller indirekte... urimelige forretningsvilkår”.

Ved å kreve en lisens for retten til å utøve yrket som fotballagent påtvinger NFF sine medlemmer å overholde visse forretningsvilkår. Det er i kraft av sin stilling som monopolist at FIFA og NFF har anledning til å gjøre dette. Deres medlemmer – spillere og klubber – er forpliktet til å følge reglene som vedtas. Idrettsorganisasjonene er innrømmet en viss autonomi til å vedta sine egne regler. De er imidlertid i utgangspunktet ikke innrømmet noen autonomi til å vedta regler for økonomisk aktivitet – som utøvelsen av yrket som fotballagent er – som de har gjort gjennom FIFA 2000 og NFF 2001. Disse obligatoriske kravene og reglene kan når de gjennomføres medføre at de foretak som opererer på dette markedet fremtrer som en kollektiv enhet i forhold til deres konkurrenter, forretningsforbindelser og forbrukere.¹²⁴

FIFAs regler er bindende for de nasjonale forbund og klubbene som er medlemmer. Deres atferd er varig bundet av reglene, som de har akseptert, og som de andre aktørene (spillere og spilleragenter) ikke kan motsette seg uten risiko for sanksjoner som for spilleragentenes del kan medføre utelukkelse fra markedet. Denne situasjonen må beskrives slik at klubbene har en kollektivt dominerende stilling på markedet for spilleragents tjenester, da klubbene ved å akseptere reglene bestemmer betingelsene for hvordan utvekslingen av

---

¹²³ Se Piau-dommen premiss 112.

¹²⁴ Se Piau-dommen premiss 113.

tjenesteytelser skal foregå.¹²⁵ Nå er FIFA den som pålegger de nasjonale forbundene og klubbene et regelverk for spilleragenter. NFF pålegges å følge regler, og det kan derfor i utgangspunktet spørres om det kun er FIFA som er pliktsubjektet i denne situasjonen. Førsteinstansrettens resonering tyder imidlertid på de nasjonale forbund må sees på som forlengelser av FIFA i gjennomføringen av beslutningen. Det er klubbene som anses som de faktiske kjøpere av spilleragentenes tjenesteytelser, og FIFA anses som å handle på dette markedet via sine medlemmer som er de nasjonale forbund. At FIFA (og NFF) ikke selv driver forretningsvirksomhet som kjøper av tjenesteytelser på dette markedet og at sammenslutningens virksomhet består i å vedta regler er uten betydning for anvendelsen av EF-traktatens art. 82 jf. EØS-avtalens art. 54.¹²⁶

Spørsmålet blir videre om forretningsvilkårene som er bestemt i NFF 2001 er ”urimelige” jf. art. 54 litra b, og om utnyttelsen av den dominerende stillingen gjennom kravet om lisens er ”utilbørlig” jf. art. 54 første ledd.

Det er klart at også konkurransebegrensende misbruk rammes av art. 54. Vurderingen mellom et tiltaks positive og negative sider er ikke den samme som etter art. 53. Det er etter art. 54 innfortolket en snever adgang til å tillate atferd som kan karakteriseres som misbruk av markedsrett. Det vil kun være tilfelle der et legitimt hensyn ikke kan ivaretas på annen måte. I tillegg må tiltaket være proporsjonalt i forhold til de hensyn som skal ivaretas.¹²⁷ Det ble i kapittel 3.9.1 konkludert med at det ikke er klart at konkurransen nødvendigvis har blitt svekket som følge av tiltaket.¹²⁸ Videre er formålet med lisensen som sagt å innføre en høyere etisk og profesjonell standard på bransjen for å beskytte spillere som har en kort karriere.

---

¹²⁵ Se Piau-dommen premiss 114.

¹²⁶ Se Piau-dommen premiss 115-116.

¹²⁷ Se EØS-rett 2003 s. 567.

¹²⁸ Fra 1996 til 2003 økte antallet registrerte agenter fra 214 til 1500.

Førsteinstansretten vurderte i Piau-dommen FIFA 2000 i forhold til EF-traktatens art. 82. Den konkluderte der med at FIFA 2000 ikke fastsetter kvantitative restriksjoner for adgangen til yrket. Restriksjonene er av kvalitativ art som kan være berettigede under de foreliggende omstendigheter. Retten fant derfor at FIFAs krav om lisens til spilleragenter ikke utgjorde en utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling.

Som nevnt er EF-domstolens praksis en sentral rettskilde også for tolkningen av EØS-avtalen. For de 7 kravene som FIFA pålegger NFF å gjennomføre er det naturlig å legge samme tolkning til grunn. De er i det vesentlige gjennomført slik FIFAs regelverk gir anvisning på. Det anses derfor som sannsynlig at de 7 kravene til lisens i NFF 2001 ikke innebærer en utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling.

Når det gjelder kravet om årsavgift så er dette ikke behandlet i Piau-dommen. Etter drøftelsen i forhold til EØS-avtalens art. 53 er det sannsynlig at den ikke har samme formål som de 7 andre kravene til lisensen. De samme argumentene er da heller ikke anvendelige for å forsvare den. Spørsmålet blir så om årsavgiften utgjør et urimelig forretningsvilkår jf. art. 54 litra b.

Som sagt er det en snevrere adgang til å tillate konkurransebegrensende tiltak etter bestemmelsen i art. 54. Argumentene for å kreve en årsavgift på dagens nivå virker ikke velbegrunnede. Mye tyder vel på at den er innført nettopp for å virke konkurransebegrensende. Som nevnt er det også lavere eller ingen avgift i henholdsvis Danmark og England. Det er derfor sannsynlig at kravet om en årsavgift på NOK 31.000 kan utgjøre et urimelig forretningsvilkår som innebærer en utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling i strid med EØS-avtalens art. 54.

3.10 Unntak fra hovedregelen om lisens 1 – ”familære personer”

I NFF 2001 § 2.3 første ledd er det gjort unntak fra kravet om lisens for spillerens foreldre, søsken eller samboer.

Tanken er vel at familien vil ivareta interessene til spilleren like godt eller bedre enn en næringsdrivende agent. Hensiktene kan sikkert også være gode fra familiens side, men ved å frita dem fra å ha kunnskap om reglene for spilleragenter og overganger, og fra kunnskapskravene i kontraktsrett som prøves i agentprøven¹²⁹, så gis det rom for mangelfull rådgivning med mulige alvorlige konsekvenser for spilleren. Det er flere kjente eksempler på dårlig rådgivning. Den meste kjente er kanskje Nicolas Anelka og hans brødre/agenter som til stadighet arrangerer kontroversielle klubbskifter. Gode grunner taler vel for at det bør kreves en viss standard på rådgivningen, altså kreve at de har de kunnskapene som testes på agentprøven, uanhengig av hvilket familiært forhold de har til spilleren. De burde i det minste være bundet av regelverket som gjelder for fotballagenter når de opptrer som sådan¹³⁰.

3.11 Unntak fra hovedregelen om lisens 2 – advokater

NFF 2001 § 2.3 første ledd gjør unntak for advokater som opptrer i samsvar med gjeldende regelverk for advokater.

Advokater må vel antas å være den yrkesgruppen som med sin utdannelse ligger nærmest til å opptre i rollen som fotballagent. Mange av dagens agenter har også bakgrunn som advokater¹³¹. Samtidig har FIFA og NFF et spesielt regelverk som ikke uten videre vil være noe en advokat vil ha gjort seg kjent med i løpet av studie- og yrkeskarrieren. At enhver advokat anses å ha tilstrekkelige kunnskaper om kontraktsrett tas som en selvfølge¹³².

---

¹²⁹ NFF 2001 vedlegg "Prosedyre for den skriftlige agentprøven" Punkt I.2 a og b.

¹³⁰ Se Holt 2006 s. 35.

¹³¹ For eksempel Gunnar Martin Kjenner og Per A. Flod i Norge.

¹³² Jf. Hva søkere testes i for å få lisens som fotballagent. NFF 2001 vedlegg "Prosedyre for den skriftlige agentprøven" Punkt I. 2 a og b.

Det synes rart å skulle nekte advokater tilgang til å rådgi en gruppe mennesker med den begrunnelse at de er fotballspillere. Advokatene har selv ansvar for å ikke gi råd der de føler at de ikke har tilstrekkelige kunnskaper¹³³. Samtidig åpner reglementet for en utnyttelse av ulisensierte agenter som benytter en advokat til formelle kontraktsigneringer. Det kan imidlertid tenkes at praksisen med å hjelpe ulisensierte agenter bryter med de advokatetiske reglene. Det er derfor hensyn som taler for at advokater skal være bundet av regelverket og sanksjoneres der de opptrer som agent. Samtidig vil de da være underlagt et dobbelt sett med regler.

3.11.1 Er en advokat bundet av reglene for god advokatskikk når han arbeider som agent?

Advokater som ikke er lisensierte behøver ikke å undertegne agenterklæringen. De er da heller ikke bundet av denne. Det er imidlertid en forutsetning at de er bundet av de advokatetiske reglene.

Mer interessant blir det der vi har en lisensiert agent som også er advokat. Er denne bundet av et dobbelt regleverk eller er det kun agentreglene som gjelder i dette tilfeller?

Det må antas at en spiller er klar over at hans agent eventuelt også har advokatbevilgning. Om han har gjort seg opp noen tanker rundt etiske dilemmaer er vel heller tvilsomt, men at agenten også identifiseres som advokat er sannsynlig. Alle advokater er for øvrig bundet av reglene for god advokatskikk da reglene er gitt i forskrifts form jf. Forskrift til domstoloven kapittel 11 (Advokatforskriften).

Det ble i kapittel 2.2.1 konkludert med at agentvirksomheten faller inn under domstollevens rettshjelpsbegrep. En vesentlig del av arbeidet består i kontraktsforhandlinger som utgjør juridisk arbeid. Mye taler derfor for å anse advokaten

---

¹³³ Regler for god advokatskikk § 3.1.4.

som bundet av de advokatiske reglene også under arbeid som agent. Han er da underlagt to sett med etiske regler.

3.11.2 Advokater blir underlagt regelverket i England

FA 2006 art. 14.28 sier bestemt at også ”exempt individuals”, som betyr de som er definert som ”familiære personer” og advokater, også skal være underlagt FAs regelverk. De slipper imidlertid fortsatt å ta agentprøven og lisensieres jf. FA 2006 art. 2.3.

Om dette er en konkurransehindring blir å gå ut over hovedproblemstillingen da tilfellene i England kun skal benyttes for sammenlikne med de norske reglene.

Men en interessant problemstilling reiser seg ettersom det er fri tilgang for alle EU-borgere¹³⁴ til å ta agenteksamen i England jf. FA 2006 art. 3.1. England har et todelt advokatsystem, med solicitors og barristers. I Norge tenker vi kun ofte på rettshjelpstilbydere som advokater. Og det er her i landet kun advokater blant juristene som er fritatt fra lisensen. Selv om de utgjør en liten del av bransjen, så har vi imidlertid også såkalte rettshjelpere¹³⁵ og jurister som verken er advokater eller rettshjelpere.

3.11.3 Omfattes norske rettshjelpere eller jurister uten advokatbevilgning av ”exempt individual”-begrepet i FA 2006 art. 2.3

Spørsmålet har praktisk betydning da dette vil være en unntaksregel som vil kunne utnyttes av norske jurister uten advokatbevilgning som ønsker å jobbe som agenter uten lisens. Ved å formelt arbeide fra England under FAs regelverk vil de komme unna hovedkravet om

---

¹³⁴ Bestemmelsen nevner ikke EØS, men det må vel antas at tilgangen er ment å være den samme for alle borgerne i fellesskapsområdet, også for nordmenn

¹³⁵ Domstolsloven § 218 annet ledd nr. 1.

lisens, og unntaket om advokatbevilgning etter de norske reglene. FA 2006 art. 2.3 definerer en ”exempt individual” som ”solicitor or barrister in the United Kingdom or equivalent in a jurisdiction outside of the United Kingdom”.

Det sentrale her blir så om en jurist, eller registrert rettshjelper skal anses som ”the equivalent” eller tilsvarende som en solicitor i England.

Solicitor er betegnelsen på en britisk advokat som vesentlig driver rettshjelpsarbeid utenfor domstolene, men som også kan føre saker for de laveste instansene. Skillet var tydeligere før, da solicitors måtte engasjere en barrister, eller prosedyreadvokat til å føre saken for retten. I Norge er det med noen få unntak kun advokater som får føre saker for domstolene. Men også her i landet er diskuteres det å endre på advokatmonopolet og la flere slippe til for de lavere instanser¹³⁶.

The Law Society of England and Wales følger et EU-direktiv for godkjenning av utenlandske advokater.¹³⁷ Establishment of Lawyers Directive 98/5/EC art. 1 (2)(a) angir hvilke yrkestitler som skal likestilles med det engelske ”solicitor” og ”barrister”. Direktivet nevner ikke Norge, men for både Sverige og Danmarks del er det ”advokater” som likestilles. I Danmark synes adgangen til å yte rettshjelp for andre enn advokater i praksis enda snevrere enn i Norge¹³⁸.

Det må vel antas at samme yrkesbetegnelse vil kreves for Norges del. I advokatforskriften § 9-1 likestilles den norske yrkestittelen ”advokat” med ”solicitor/barrister” i England og ”advokat” i Sverige og Danmark. Det synes etter dette rimelig klart at det kun er ment at advokater skal gis unntak fra kravene etter FA 2006 art. 2.3. Rettshjelpere og andre jurister må eventuelt kvalifisere seg på vanlig måte og oppfylle kravene for å få agentlisensen.

---

¹³⁶ Se NOU 2002:18.

¹³⁷ Establishment of Lawyers Directive 98/5/EC.

¹³⁸ Jf. Idrætsjuristen 2003 (2004) s. 71 samt Ot.prp.nr. 7 (1990-1991) kapittel 3.3.1.

3.12 Unntak fra hovedreglen om lisens 3 – tillitsvalgt eller ansatt i fagforening

NFF 2001 § 2.3 andre ledd har et unntak for ansatte og tillitsvalgte i den fagforening spilleren er medlem av. En viktig begrensning for disse er imidlertid at de kun kan bistå i forhandlinger om spillerens personlige kontrakt. De kan således ikke bistå med flere viktige sider av hva agenter har lov til å bistå med i henhold til regelverket. NISO¹³⁹ tilbød tidligere fullverdige agenttjenester fra lisensierte agenter, men tilbyr i dag kun sine medlemmer bistand i forhandlinger¹⁴⁰. Spillerforeningen i England tilbyr sine medlemmer bistand av flere lisensierte agenter¹⁴¹.

3.13 Er alle agenter i praksis enten lisensierte eller omfattet av unntakene?

Det har vært påstander fra mange hold om at agentbransjen – også etter at de nye reglene FIFA 2000 ble innført – er full av ulisensiert agenter¹⁴². Også i Norge skal dette være et stort problem.

De norske agentene med lisens er rasende på sine lisensløse kollegaer og sammenlikner dem med pirattaxisjåfører. De mener NFF bør bruke sanksjonsmulighetene de har mot både klubber og spillere som benytter ulisensierte agenter. Thor Grønnerud i NFF ser problemet men mener det er lite de kan gjøre i forbundet så lenge klubbene nekter for å ha brukt ulisensierte agenter, og det formelle er i orden med papirarbeidet¹⁴³. I praksis kan man

---

¹³⁹ Norske idrettsutøveres sentralorganisasjon er et landsomfattende LO-forbund for idrettsutøvere innen idrettene fotball, håndball og ishockey.

¹⁴⁰ Opplyst i e-post 23.10.06 av forbundsleder i NISO, Silje Johannessen.

¹⁴¹ Se PFAs nettsider med informasjon om agentvirksomheten deres <http://www.givemefootball.com/pfasection/PMA.html>.

¹⁴² Se Holt 2006 s. 18-21, om Harry Kewels bruk av en ulisensiert agent ved hans overgang til Liverpool. Saken reiser også interessante prosessuelle spørsmål rundt jurisdiksjon som faller utenfor oppgavens tema.

¹⁴³ Se Thue, Brann brukte bakmann uten lisens, Bergens Tidende 14.02.04

komme seg unna kravet om lisens ved å få en lisensiert agent eller advokat til å skrive under på de offisielle papirene som sendes inn til forbundet.

Det påstås at en lisensløs ”agent” fremforhandlet Dylan Macallisters overgang til Brann. Argumentasjonen i dette intervjuet fra Bergens Tidendes Morgenutgave 14.02.04 er illustrerende for hvordan det formelle agentregelverket kan omgås:

”NN¹⁴⁴ var til stede da avtalen ble ferdigforhandlet og signert torsdag kveld. Sportslig leder Per-Ove Ludvigsen mener Brann har alt på det tørre.

- Vi er ikke bekymret. Vi har forholdt oss til regelverket og skal sende avtalen inn til NFF.
- Hvilken rolle hadde NN i overgangen?
- Hvilken rolle han hadde, må du nesten spørre han om. Vi har benyttet oss av andre godkjente parter. Vi kan få tips fra alle mulige folk, men har ikke inngått noen avtaler med NN. Han har vært til stede fordi Dylan ønsket det, siden det er han som har tatt seg av ham her i Norge, svarer Ludvigsen.

NN avviser at han har brutt regelverket.

- Jeg har verken markedsført spilleren eller forhandlet på vegne av ham.

Det som skjedde var at Per-Ove tok kontakt med meg, og spurte om jeg visste om noen spisser. Jeg foreslo Dylan og fikk ham opp her. Men da forhandlingene tok til, engasjerte jeg en advokat som tok seg av disse, mens spilleren ble representert av sin australske FIFA-agent, forteller NN.

- Har du ikke markedsført Dylan hvis du har anbefalt ham overfor Brann?
- Nei, Per-Ove kunne like gjerne ringt moren sin. Jeg har ikke gjort noe aktivt for å tilby Dylan til noen. Det har jeg ikke lov til.

Det var advokaten Jarle Edler som tok seg av selve kontraktutformingen.

Mens Dylan Macallister ble representert av FIFA-agenten Alan McGrouther.

Brann må ut med et sekssifret beløp i ulike agentonorarer.

---

¹⁴⁴ Den lisensløse agenten er anonymisert.

- Hvor får du honoraret ditt fra?
- Hvis jeg får noen penger, får jeg dem fra advokaten min. Det er lov. Jeg vil ikke gjøre noe ulovlig, svarer NN”.

Avisartikler er ikke de sikreste kildene når det gjelder å formidle den objektive sannheten. Antallet artikler som omtaler ulisensierte agenter er imidlertid stort, og taler vel for at det ikke er ubegrunnede påstander. Gunnar Halle uttalte i en annen artikkel at han benyttet en suspendert norsk agent i hans overgang til Leeds United mens denne var fratatt sin lisens¹⁴⁵. NISO-leder Silje Johansen og Thor Grønnerud i NFF bekrefter også overfor VG at en rekke ulisensierte agenter opererer på det norske markedet¹⁴⁶

3.14 Agentreglene – like regler i alle land?

FIFAs Regulations Governing the Application of the Statutes, Standing Orders of the Congress art. 17 bestemmer at agenter i utgangspunktet er forbudt. Artikkelen andre ledd gjør imidlertid unntak for at FIFAs Executive Committee kan vedta et strengt regelverk som tillater lisensiering av agenter hvis den finner det nødvendig. Dette har blitt gjort og det gjeldende regelverk er FIFA 2000. På bakgrunn av dette må reglene forsås som preceptoriske regler innenfor idrettens ”rettsystem”. De er kun bindende for partene som har vedtatt dem, men også obligatoriske for alle som vil delta i organisert fotball, inkludert agenter. I forhold til nasjonal og EU-lovgivning må vanlige juridiske metoderegler benyttes.

De nasjonale forbundene er pålagt å følge FIFA 2001, men ved utarbeidelsene av regler lokalt vil det alltid kunne oppstå små forskjeller, og FIFA sier også eksplisitt at de nasjonale reglene skal følge nasjonal lovgivning. Etter dette vil de nasjonale reglene være

---

¹⁴⁵ Se Dagens Næringsliv, ”Smørebukken”, 03.06.06.

¹⁴⁶ Se Sivertsen, Advarer mot useriøse agenter, VG Nett 18.07.04.

”gjeldende rett” nasjonalt, men ved motstrid med de internasjonale reglene må de kunne tolkes vidt i forhold til ordlyden.

De norske reglene ble utarbeidet i tett samarbeid med fotballforbundene i Sverige og Danmark¹⁴⁷. For de danske reglenes del så er disse senere revidert og skiller seg derfor på noen punkter seg fra de norske. De engelske reglene er revidert så sent som januar 2006 og er betydelig utvidet i forhold til de norske og danske regelverkene.

Regelverkene inneholder en del ulikheter. De fleste av disse angår imidlertid ikke oppgavens hovedproblemstilling. Av de 8 kravene er det kun 3 som er gjennomført forskjellig i de 3 landene.

3.14.1 Kravet om bopel/nasjonalitet

Ved anvendelsen av juridiske metodeprinsipper på idrettens rettssystem tolkes NFF 2001 § 3.1 som at det er krav om enten norsk statsborgerskap eller at den potensielle agenten er bosatt i Norge. Bestemmelsen er gjennomført på samme måte i Danmark jf. DBU 2004 § 3.1, men ordlyden er her oppdatert til å være i overensstemmelse med FIFAs sirkulær 803. I England bestemmer FA 2006 art. 3.1 at tilgangen til lisensen er lik for alle EU-borgere, mens alle ikke EU-borgere som har vært bosatt i England sammenhengende de siste 2 år også får tillatelse til å søke om lisens.

3.14.2 Kravet om undertegnet agenterklæring

Mens DBUs adfærskodeks ser ut til å nærmest være en oversettelse av FIFAs code of professional conduct så har NFFs agenterklæring fått et mindre spesifikt innhold. For

---

¹⁴⁷ Se Idrætsjuristen 2003 (2004) s. 52.

eksempel inneholder den ikke noe uttrykkelig krav til dokumentasjon og regnskap. FAs code of professional conduct går enda lenger i å detaljregulere de etiske kravene.

3.14.3 Kravet om årsavgift

FIFA har ingen regler om årsavgift. I Norge er denne satt til NOK 25.000 + moms jf. NFF 2001 § 21. I Danmark er årsavgiften enten 10.000 DKK eller 20.000 DKK avhengig av antallet spillerkontrakter som sendes inn jf. DBU 2004 § 10.3. I England er det ingen årsavgift, men det kreves £ 200 for å få lisensen. Etter det kreves det kun en ny bakgrunnsjekk av vandel hvert tredje år som for tiden koster £ 48¹⁴⁸.

3.14.4 Kan man spekulere i å ta lisensen i et land med mindre restriktiv håndhevelse av regelverket?

FIFAs sirkulære 803 setter som minstekrav for en EU-borger at han enten er bosatt i landet han ønsker å søke lisens i eller er statsborger i dette landet. Selvfølgelig kan de nasjonale forbundene gi lempeligere regler, noe blant annet det Engelske FA har gjort ved å likestille alle EU-borgere. Etter dette må spørsmålet avgjøres individuelt etter de enkelte lands nasjonale regler. Der reglene er gjennomført etter FIFAs ordlyd stilles det ikke strengere krav enn at agenten må være bosatt i landet som skal til for å gi han tillatelse til å ta agenteksamen. EU/EØS-borgere kan fritt bevege og bosette seg innenfor felleskapsområdet, og det formelle kravet er således lett å oppfylle.

Nå vites det ikke om konkrete eksempler på land med en slapp holdning til håndheving av regelverket, men det er vel utvilsomt at korrupsjon eller ”regelrytteri” er mer utbredt i noen land enn andre. Det er altså til en viss grad mulig å velge land en ønsker å lisensieres i.

---

¹⁴⁸ Bekreftet i e-post fra FA 27.10.06.

4 Konklusjoner

Det virker som det er en allmenn oppfatning både blant agenter og andre i fotballen at agentregelverket ikke fungerer tilfredsstillende. Stadige skandaler bidrar til å gi agenter et dårlig rykte, noe som blant annet kommer av at det til tross for forbudet er mulig for ulisensierte agenter å operere i markedet. Det har den siste tiden blitt utarbeidet flere uavhengige rapporter som kommer med forslag til endringer i agentreglene. I Holt 2006 foreslås det en rekke forbedringer i regelverket. FIFA har i sin rapport "For the good of the game" forpliktet seg til å revidere regelverket innen 07/08-sesongen.

The Independent European Sports Review som støttes av UEFA, foreslår blant annet at det bør avklares mer konkret hvordan idrettens autonomi skal fungere, slik at man ikke får en blind anvendelse av EU-regler på idrettens område¹⁴⁹. De ønsker også et EU-direktiv som tar for seg mye av det som agentreglene regulerer i dag.

De norske reglene er de eldste av de jeg har sett på i denne oppgaven. De norske trådte i kraft i 2001, de danske i 2004 og de engelske i 2006. Inntrykket jeg sitter igjen med er at de to sistnevnte regelverk er bedre i overensstemmelse med FIFAs regler og prinsipper. Begge må også sies å være mer utfyllende, og det kan se ut som om NFF rett og slett har glemte visse punkter som FIFA har regulert. De engelske reglene skiller seg ut ved en voldsom detaljregulering. De går også lenger enn FIFA på noen punkter, mens de på minst et punkt ser ut til å lage regler som direkte går i mot FIFAs prinsipper. Av de 8 kravene som stilles i NFF 2001 er det ett punkt som kan være i strid med norsk lovgivning, og et som kan være i strid med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

De tre nasjonale regelverkene oppgaven har tatt for seg skiller seg alle fra "FIFAs prinsipper" på noen punkter. Om dette skyldes nasjonal lovgiving skal være usagt da det å

---

¹⁴⁹ Independent European Sports Review, Executive Summary.

undersøke dansk og engelsk lovgiving faller utenfor oppgavens problemstilling. Alle regelverkene tolereres imidlertid av FIFA som har godkjent dem.¹⁵⁰

Lovteknisk vil det være en stor fordel å inkorporere endringer i regelverket som gjøres via sirkulærer direkte, slik at man får et helhetlig regelverk samlet på et sted. Det må antas at regelverket i stor grad leses av ikke-jurister, og det burde være en enkel jobb å innta endringene i nye utgaver av regelverket når dette endres.

Jeg skal i det følgende gjennomgå noen forslag til forbedringer av regelverket som er relevante for oppgavens problemstilling.

4.1 Forslag til endringer i agentbransjen – de lege ferenda-betraktninger

4.1.2 Alle EU/EØS-borgere bør få lik tilgang til å ta lisensen

Etter drøftelsen i kapittel 3.1.1 og 3.1.2 er det sannsynlig at NFF 2001 § 3.1 ikke er i overensstemmelse med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen og denne bør derfor endres.

4.1.3 Kunnskapskravene bør økes – ny agentprøve og obligatorisk etterutdanning

Selv om strykprosenten er høy virker ikke kunnskapskravene for å komme seg inn i bransjen særlig høye. Det bør utvikles en strengere agenteksamen med større innslag av jus, økonomi og etikk.¹⁵¹ Det bør også innføres obligatorisk etterutdanning.¹⁵²

---

¹⁵⁰ Se FIFA 2000 Fortale punkt 2.

¹⁵¹ Se Holt 2006 s. 34-35.

¹⁵² Se Blatter 2005 s. 23 no. 1.

4.1.4 Agenterklæringen bør revideres og utvides

Det bør legges et større ansvar på agenten til å rapportere ulovlige aktiviteter.¹⁵³ Ved å gjøre erklæringen mer spesifikk kan klare tilfeller av interessekonflikter gjøres ulovlige¹⁵⁴

4.1.5 Det bør bli forbudt for agenter å arbeide for klubber

De største skandalene har oppstått som følge av agentenes arbeid for klubber, eller av interessekonfliktene som oppstår når agenten kan jobbe for både klubb og spiller. Det kan også spekuleres i om agentene kan brukes av klubbene nettopp for å omgå forbudet mot å kontakte spillere som er under kontrakt jf. NFF 2001 § 12, litra c. Ved å forby dette fjernes mange av interessekonfliktene som finnes i dag¹⁵⁵.

4.1.6 Det bør bli forbudt for agenter å arbeide for mindreårige

Agenter kan i dag signere kontrakter med spillere mellom 16 og 18 hvis foreldrene også underskriver jf. NFF 2001 § 10.9. Mye av ”trafficking”-virksomheten involverer unger spillere fra fattige land der foreldrene lett kan påvirkes. Agenter bør derfor forbys å signere kontrakter med mindreårige og rådgivningen kan i stedet håndteres av fagforeningen.¹⁵⁶

4.1.7 Årsavgiften bør gjenspeile de faktiske kostnadene den er ment å dekke

Det kan ikke utelukkes at årsavgiften er i strid med EØS-avtalens konkurranseregler og den bør enten begrunnes eller endres.

---

¹⁵³ Se Holt 2006 s. 34.

¹⁵⁴ Se Blatter 2005 s. 23 no. 4.

¹⁵⁵ Se Holt 2006 s. 31-32.

¹⁵⁶ Se Holt 2006 s. 33, og Blatter 2005 s. 24 no. 8.

4.1.8 Unntaket for "familiære personer" bør fjernes

Tilfellene der familiære personer fungerer som agent er sjeldne. Og i så store økonomiske transaksjoner så er det ikke beskyttelsesverdig å la personer uten kunnskaper gi råd på bakgrunn av nært slektskap. Det skaper også uklarheter da disse ikke er bundet av FIFA-reglene. Den internasjonale spillerorganisasjonen mener at alle unntak fra kravet om lisens bør fjernes og at det bør kreves lisens av alle. Alternativt bør det kreves at de som omfattes av unntakene skal være bundet av regelverket¹⁵⁷.

4.1.9 Unntaket for advokater bør fjernes

Måten de fleste ulisensierte agentene kan fungere på, er ved at de gjør hele agentjobben selv men overlater til en advokat eller agent å signere alle formelle avtaler. Det er lite tvilsomt at det ville gjøre det vanskeligere for ulisensierte agenter å operere i markedet hvis unntaket ble fjernet. Da ville de måtte bruke en lisensiert agent til å signere avtaler som i så fall kan disiplineres etter agentreglementet. Samtidig er det problematisk å skulle nekte advokater tilgang til å gi bistand til en hel yrkesgruppe.

4.1.10 Kollegiale organer etter mønster av advokatforeningen bør etableres

Det er to ganger gjort forsøk i Norge på å danne et kollegialt organ for agenter. Det siste forsøket er fortsatt aktivt¹⁵⁸, men agentene ser ikke ut til å delta særlig aktivt, og forumet fyller derfor heller ikke den rollen det kunne ha hatt ved å snakke på agentenes vegne og

---

¹⁵⁷ Se Holt 2006 s. 35.

¹⁵⁸ Foreningen ble stiftet i Oslo 5. november 2005 med Per A. Flod som leder.

drive selvjustis. Det bør jobbes for å innføre et velfungerende kollegialt organ både nasjonalt og internasjonalt.

4.1.11 UEFA bør konsulteres for å lage et helhetlig regelverk i samarbeid med EU

Mye av grunnene til endringene i idrettens regelverk de senere år skyldes forholdet til EU. Disse påkrevde regelendringene påvirker ikke FIFA som organisasjon like mye som de gjør UEFA. Europeisk idrett har et særpreg som man ikke ser i andre deler av verden. UEFA er derfor den organisasjonen som bør være best egnet til å samarbeide med EU for å lage et helhetlig regelverk for EU/EØS-området.

4.1.12 Agentreglene bør forbedres

Agentreglene bør revideres og oppdateres til å være i samsvar med EU-retten og regler fra liknende bransjer. NFF benytter seg visstnok ikke av juridisk kompetanse¹⁵⁹ ved utformingen av regelverket, og dette bør naturligvis endres.¹⁶⁰ (kjenner)

4.1.13 Utarbeid et notat med tolkning av regelverket

Det engelske FA har et medfølgende hefte "guidance notes" som forklarer og definerer begreper i reglementet. Ved en revidering av reglementet bør juridisk ekspertise innhentes og et liknende dokument som tolker tvilsomme spørsmål bør også lages i Norge.

---

¹⁵⁹ Se Idrætsjuristen 2003 (2004) s. 65.

¹⁶⁰ Se Blatter 2005 s. 23 no. 6.

4.2 Avsluttende ord

FIFA har forpliktet seg til å ha et nytt og forbedret regelverk klart innen sesongen 07/08, og det kan forventes at mange av forslagene i kapittel 4.1 vil bli inkorporert i dette. At det er behov for klarere regler er ikke minst den store korrupsjonsskandalen som ble avdekket i blant annet engelsk fotball i september 2006 et bevis på. Det har vært store forventninger til nye regelverk uten at de vel kan sies å ha fungert tilfredsstillende til nå. Det bli spennende å se om FIFA med disse nye reglene lykkes bedre enn de har gjort tidligere.

5 Litteraturliste

5.1 Bøker

Bent, Ian, *Football Confidential*, London, 2000.

Bertnes, Pål A, *Faglig informasjon på Internett – kvalitet og kildekritikk*, 2. utg. Oslo, 2005

Bertnes, Pål A, *Praktikk rettskildelære – juridisk informasjonssøking*, Pål A. Bertnes og Halvor Kongshavn. Oslo, 2005

Bowers, Tom, *Broken Dreams: Vanity, Greed and the Souring of British Football*, London, 2003

Eckhoff, Torstein. *Rettskildelære*. 4. utg. ved Jan E. Helgesen. Oslo, 1997

EØS-rett. Frederik Sejersted ... [et al.]. 2. utg. Oslo, 2004

Fisher, Roger. *Getting to Yes – Negotiating Agreement Without Giving In*, Roger Fisher, William Ury and Bruce Patton. 2. utg. New York, 1991

Haugaard, Rasmus Skovsgaard, *Sportskontrakter*, Rasmus Skovsgaard Haugaard og Casper Fisker, København, 2004

Hotvedt, André: Spillernes oppsigelsesadgang i norsk fotball, masteroppgave

Idrett og jus. Redigert av Gunnar-Martin Kjenner, 2 utg. Oslo, 1992

Idrett og jus. Redigert av Gunnar-Martin Kjenner, 3 utg. Oslo, 2004

Idrætsjuristen 2003. Redigert av Jens Evald, 2004.

Idrætsjuristen 2004. Redigert av Jens Evald, 2005

Leren, Kenneth André, *Fotballspillerens klubbskifte : juridiske og sportslige implikasjoner*, 1. utg. Bergen 2002

Lødrup, Peter. *Lærebok i erstatningsrett*. 4. utg. Oslo, 1999

Shropshire, Kenneth L.: *The Business of Sports Agents*, 1. utg. Philadelphia, 2003

Aassved, Morten, *Fotballspillerens forståelse av agenten : en hovedoppgave i idrettsvitenskap*, Trondheim, 2004

5.2 Elektroniske dokumenter

Arnaut, José Luis, Independent European Sports Review, Executive Summary. 2006
http://www.independentfootballreview.com/doc/Executive_Summary_en.pdf [Sisert 25.11.06]

Blatter, Joseph S., FIFAs Task Force “For the Good of the Game”. Marrakech, 2005
http://www.fifa.com/documents/fifa/regulations/working_paper_exco_EN.pdf [Sisert 25.11.06]

EU-kommisjonen, høringsdokument ”Den Europæiske Sportsmodell”. 1998
http://ec.europa.eu/sport/action_sports/historique/docs/doc_consult_da.pdf [Sisert 16.10.06]

EU-kommisjonen, The Helsinki Report on Sport. Brussel, 1999
<http://www.sportdevelopment.org.uk/helsinkireport.pdf> [Sisert 25.11.06]

Holt, Matthew, *The Role and Regulation of Agents in Football*. Matthew Holt, Jonathan Michie og Christine Oughton. England, 2006
http://www.sportsnexus.co.uk/Sports_Nexus_Agents_Report.pdf [Sisert 08.09.06.]

5.3 Lover

Arbeidsmiljøloven. Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern m.m. av 17. juni 2005 nr. 62.

Avtaleloven. Lov om avslutning av avtaler, om fuldmagt og om ugyldige viljeserklæringer av 31. mai 1918 nr. 4.

Domstolloven. Lov om domstolene av 13. august 1915 nr. 5.

EØS-loven. Lov om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) m.v. av 27. november 1992 nr. 109.

Lov om eiendomsmegling av 16. juni 1989 nr. 53.

Strafferegistreringsloven. Lov om strafferegistrering av 11. juni 1971 nr. 52.

Vergemålsloven. Lov om vergemål for umyndige av 22. april 1927 nr. 3.

5.4 Forskrifter

Advokatforskriften. Forskrift til domstolloven kapittel 11 av 20. desember 1996 nr. 1161

Forskrift om strafferegistrering av 20. desember nr. 4

5.5 Forarbeider

NOU 2002:18 "Rett til rett"

Ot.prp. nr. 7 (1990-91) om lov om endringer i domstolloven m.m.

5.6 Idrettslige lover

DBU 2004. Dansk Boldspill-Unions reglement for spilleragente, cirkulære nr. 37 2004

FA 2006. The Football Association Football Agents Regulations 2006

FIFA 2000. FIFAs Players Agents Regulations

FIFA sirkulær 803

FIFAs Regulations Governing the Application of the Statutes, Standing orders of the Congress

NFF 2001. Norges Fotballforbunds Reglement for spilleragenter 2001

NFF-loven. Norges Fotballforbunds lov

NIF-loven. Lov for Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité

5.7 Direktiver

Establishment of Lawyers Directive 98/5/EC,

http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/1998/l_077/l_07719980314en00360043.pdf [Sitert 25.11.06]

5.8 Dommer

Sml. 1965-68 s. 211, Societé Technique Minière. Case 56/65 Sml. 1965-68 s. 211, Societé Technique Minière mot Maschinenbau Ulm.

Sml. 1974 s. 1299, Van Binsbergen. Case 33/74 Sml. 1974 s. 1299, Van Binsbergen mot Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor de Metaalnijverheid.

Sml. 1974 s. 1405 Wallrave. Case 36/74 Sml. 1974 s. 1405 Wallrave og Koch mot Association Union Cycliste Internationale m.fl.

Sml. 1978 s. 207, United Brands. Case 27/76 Sml. 1978 s. 207, United Brands mot Kommisjonene.

Bosman-dommen. Case C-415/93 Union royale belge des sociétés de football association ASBL v Jean-Marc Bosman, http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=61993J0415 [Sitert 25.11.06]

Sml. 1995 s. I-4165 Gebhardt. Case C-113/94 Sml. 1995 s. I-4165 Gebhardt mot Consiglio dell'Ordine degli Avvocati e Procuratori di Milano.

Sml. 2000 s. I-2541, Deliége. Forente case C-51/96 og C-191/97 Sml. 2000 s. I-2541, Deliége mot Ligue francophone de judo et disciplines associées ASBL m.fl.

Piau-dommen. Case C-193/02 Laurent Piau mod Kommisjonene for De Europeiske Fællesskaber, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62002A0193:DA:NOT> [Sitert 25.11.06]

5.9 Nettsider

AON, Forsikringsmelingsfirma. <http://www.aon.com/> [Sisert 25.11.06]

Brenne, Øyvind. Alt om Mikel-sagaen, Bergens Tidende 03.06.06.

<http://fotball.bt.no/england/article57706.ece> [Sisert 25.11.06]

Dagens Næringsliv, Smørebukken, 03.06.06.

<http://www.dn.no/forsiden/naringsliv/article796866.ece> [Sisert 16.10.06]

Datatilsynet, spørsmål og svar “Kan arbeidsgiveren kreve politiattest eller egenerklæring om vandel?” http://www.datatilsynet.no/templates/article_407.aspx#4 [Sisert 25.11.06]

Det Kongelige Justis og Politidepartement, rundskriv G – 25/97.

<http://www.tilsynet.no/oslo/tilsynet.nsf/id/B083C86BCCCCFCA8041256C6F00364045?OpenDocument> [Sisert 24.10.06]

FA, Agent suspended.

<http://www.thefa.com/TheFA/Disciplinary/NewsAndFeatures/Postings/2006/10/AgentSuspended.htm> [19.10.06]

FA, Criminal Records Bureau. <http://www.thefa.com/TheFA/CRB/> [Sisert 25.11.06]

FA, Frequently Asked Questions.

<http://www.thefa.com/TheFA/RulesAndRegulations/Agents/Postings/2004/04/FrequentlyAskedQuestions.htm> [25.11.06]

FIFA Players’ Agents list in Norway,

http://ec.europa.eu/sport/action_sports/historique/docs/doc_consult_da.pdf [Sisert 25.11.06]

Football’s dirty secrets, omtale av BBC-dokumentar.

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/panorama/5361990.stm> [Sisert 25.11.06]

Kirkebøen, Stein Erik. Dansen rundt gullkalvene, Aftenposten 16.09.05,

<http://www.aftenposten.no/fakta/innsikt/article1116054.ece?service=print> [Sisert 25.11.06]

Korrupsjonsgranskning i England, Bung inquiry targets 39 transfers.

http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/football/eng_prem/5398006.stm [Sisert 25.11.06]

Players’ Agents Liscence Applications, Fas nettsider,

<http://www.thefa.com/TheFA/RulesAndRegulations/Agents/Postings/2002/07/17923.htm>
[Sisert 11.10.06]

SFX Sports Groups agenttjenester, <http://www.sfxsports.com/soccer/> [Sisert 25.11.06]

Sivertsen, Øyvind, Advarer mot useriøse agenter, VG Nett 18.07.04

<http://www.vg.no/pub/vgart.hbs?artid=235258> [Sisert 25.11.06]

Steinsvik, Stian, Mikel-avtale er ikke gyldig, Bergens Tidende 18.05.05

http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/football/eng_prem/5398006.stm [Sisert 25.11.06]

Thue, Eystein W. Brann brukte bakmann uten lisens, Bergens Tidende 14.02.04,

<http://fotball.bt.no/aa/article30351.ece> [Sisert 25.11.06]

6 Lister over tabeller og figurer m v

<http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/VALSPE10/>